

**ЖАҲОН КЕНГ, ДУНЁДА МАМЛАКАТЛАР КЎП, ЛЕКИН БУ ОЛАМДА
БЕТАКРОР ОНА ЮРТИМИЗ, ЎЗБЕКИСТОНИМИЗ ЯККАЮ ЯГОНА.
БУ ГЎЗАЛ ЮРТ, МУҚАДДАС ЗАМИН ФАҚАТ БИЗГА АТО ЭТИЛГАН.
МАНА ШУ УЛУҒ ТУЙҒУ ҲАР БИРИМИЗНИНГ ДИЛИМИЗГА ЖО
БЎЛИШИ, ҲАЁТИМИЗ МАЗМУНИГА АЙЛАНИШИ ЛОЗИМ.**

Mustaqillik huquq demakdir

35

(350)

НУҚУҚ

YURIDIK GAZETA

Sentabr

D.	6	13	20	27
S.	7	14	21	28
Ch.	✓ 8	15	22	29
P.	2	9	16	23 30
J.	3	10	17	24
Sh.	4	11	18	25
Y.	5	12	19	26

2004

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqib boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

ИСТИҚЛОЛ ТЕНГДОШЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони «ЎЗБЕКИСТОН ҚАҲРАМОНИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ватанимиз мустақиллигини мустахкамлаш, унинг жаҳон миқёсидаги шон-шувратини юксалтириш, ислохотларни янада чуқурлаштириш борасида давлат ва халқ олдидаги улкан хизматлари, ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳалардаги узоқ йиллик қаҳрамонона меҳнати, халқимизнинг бебаҳо маданий-маънавий меросини сақлаш ва ривожлантириш ҳамда ёш авлодни ватанпарварлик ва халқларварлик руҳида, ҳар томонлама баркамол этиб тарбиялашга қўшган

катта ҳиссаси учун қуйидагиларга «Ўзбекистон қаҳрамони» унвони берилиб, олий нишон — «Олтин юлдуз» медали топширилсин:

Иброҳимов Тўлқин Йўлчибоевич — «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик компаниясининг «Ўзбекистон» локомотив депоси тепловоз машинисти

Маҳмудова Анор Мадаминовна — Гурлан туманидаги Ибн Сино номли 5-мактаб директори, Хоразм вилояти

Ҳамидов Абдураим — Тўрақўрғон туманидаги «Ўзбекистон» ширкат ҳўжалигининг пудратчиси, Наманган вилояти

Юсупов Иброҳим — Ўзбекистон халқ шoirи

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Тошкент шаҳри,
2004 йил 25 август

И.КАРИМОВ

Иброҳимов Тўлқин
Йўлчибоевич

Маҳмудова Анор
Мадаминовна

Ҳамидов
Абдураим

Юсупов
Иброҳим

МУКОФОТЛАР МУБОРАК БЎЛСИН!

«Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн уч йиллиги муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, Мудофаа ва Фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги Президент Фармонида биноан Республикаимиз қуролли кўчларининг жанговар ва сиёсий тайёргарлигини ошириш, давлатимиз ва халқимизнинг осойишталигини муҳофаза этишда мардлик ва фидойилик намунасини кўрсатганлиги, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилишдаги жасорати, ҳуқуқ-тартиботни мустахкамлаш борасидаги катта хизматлари учун қуйидаги прокуратура ходимлари Ватанимизнинг юксак нишонлари билан тақдирландилар:

«Фидокорона хизматлари учун» ордени билан

Неъматов Ҳамид Холиқович — Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари

«Жасорат» медали билан

Охунов Бахтиёр Ҳошимович — Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг бўлим бошлиғи

«Шуҳрат» медали билан

Айрапетян Арамаис Ишханович — Ўзбекистон Республикаси

транспорт прокуратураси катта терговчиси

Каримов Насриддин Кенжаевич — Сирдарё вилоят прокуратурасининг бўлим бошлиғи

Муҳамедов Алишер — Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг бўлим бошлиғи

Муҳиддинов Равшан Абдулатифович — Жиззах вилоят прокурори

Раджабова Санобар Раҳмоновна — Қашқадарё вилоят прокуратурасининг бўлим прокурори

Худойбердиев Зокир Сирлибоевич — Тошкент шаҳар Чилонзор туман прокуратурасининг катта терговчиси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари П.Р.Бобожоновга даражали махсус унвон бериш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари Пўлат Раззоқович Бобожоновга «3-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси» махсус даражали унвон берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 27 август

▼ EKSPLYUZIV INTERVYU

ЮКСАК БАҲО

Бахтиёр ОХУНОВ,
Республика Бош
прокуратурасининг бўлим
бошлиғи,
«Жасорат» медали
соҳиби:

— Улуғ байрам арафасида президентимиз томонидан биз каби ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларининг мукофотланиши меҳнатимизга берилган юксак баҳо деб ўйлайман. «Жасорат» медали билан тақдирланганлигим ҳақидаги хабарни матбуотдан ўқиб билдим. Ўн саккиз йилдирки, шу соҳада меҳнат қилаялман. Очиғи, мустақиллик байрами арафасида турли касб эгаларидан мукофотланганлар кўп. Менинг тақдирланишим соҳада кечани кеча, кундузни кундуз демай меҳнат қилаётган ҳамкасбларимизга ҳам берилган мукофотдир. Байрам барчамизга муборак бўлсин!

Алишер МУҲАМЕДОВ,
Республика Бош
прокуратурасининг бўлим
бошлиғи,
«Шуҳрат» медали
соҳиби:

— Юрт учун қилинган хизмат ҳеч қачон бесамар кетмас экан. Камтарона меҳнатимнинг юксак баҳоланганлиги кучимга куч, гайратимга гайрат қўшди. Мамлакатимизда қонунчилиكنи мустахкамлаш йўлида амалга оширилаётган кенг қамровли ишларга озгина бўлса-да меҳнатимиз сингаётганидан мамнунман. Ҳамкасбларимнинг «Шуҳрат» медали билан тақдирланганлигим ҳақидаги табрикларини эшитиб, очиғи, бироз ишонқирамадим. Уйлайманки, бу мукофот бизни янада самарали ишлашга ундайди.

Байрам билан барча ҳамкасбларимни муборакбод этаман!

БИЗ ЎЗ ОЗОДЛИГИМИЗНИ, ЎЗ ТАҚДИРИМИЗНИ ҚЎЛГА ОЛИБ, ТАРИХАН ҚИСҚА ДАВРДА ҲАҚИҚАТАН ҲАМ ЎЗИНИНГ МАЪНО-МОҲИЯТИ БИЛАН БИР ЙИЛИ ЎН, БАЛКИ ЮЗ ЙИЛЛАРГА ТЕНГ КЕЛАДИГАН, МУРАККАБ ВА ШУ БИЛАН БИРГА, ШАРАФЛИ ЙЎЛНИ БОСИБ ЎТДИК

Фаргона вилояти
Бағдод туманининг
бир гуруҳ тад-
биркорлари орасида
далалардаги пахтанинг ривож
ҳақида гап кетганда:

— Маликанинг гўзалари ҳар галги-
дек барабж. Бу йил ҳам
сентябр ойидаёқ шартно-
мадаги ҳосилини топшир-
са керак, — деган гапни
эшитиб, шу аёл билан
учрашиб, сўхбатлашгани
бордим.

Маълум бўлишича,
Маликаҳон кутил-
маган дард билан
шифохонага тушиб, давола-
ниб чиқганига уч кунгина
бўлган экан. Мен уни чарча-
тиб кўймаскимман, деган
андишада эдим.

— Даволаниб ётганимда
ҳам уч марта далага келиб
пахталарни кўриб кетдим, —
деди Маликаҳон кўнгилдан
ўтган фикрни аниқлашдек.
— Далада меҳнат қилиш, бу
ҳақда сўхбатлашиш кунимга
куч қўшади. Назаримда, фа-
қат шу соҳа учун туғилгандек-
ман...

Аёлга ожизлик ярашади,
дейди баъзилар. Ўқтирил забардаст, куч-қудратли, иродали, оилавий
хаётда ҳақиқий паноҳ бўлган турмуш йўлдоши бахш этган бахту
саодатга шукроналар айтган пайтда аёлнинг эркакдан юз... минг бора
ожиз бўлмоғи чиройлидир... Лекин ҳаётда қалбдан, маънан матонатли
бўлмоқ ҳаммага ярашади.

— Итирма йилдан буён қишлоқ ҳўжалигида ишлайман. 2001 йилдан
бошлаб фермер ҳўжалигини бошқараман. Пахта, бугдой, полиз экин-
лари экамиз. Бирор йил режани бажармаган эмасмиз. Сўз бергандан
кейин, ваъдадан қайтиш инсонга ярашмайди. Ерни алдамоқчи бўлган
одам ўзини алдайди. Уруг қишдан то ҳосилини йиғиб олишгача бўлган
жараёнда озгина меҳнатни кам қилсангиз ёки парварошини озгина
кечиктирсангиз, ўғини вақтида меъёрига етказиб бермасангиз, хир-
монда албатта шунга яраша камлиб бўлади. Шунинг учун ерни, экинни
фарзанддек авайлаб парварошлаймиз...

Маликаҳон ўз жамоаси аъзоларига: «Биз давлатдан берсанг
еймиз...» деб ўтирмачилигимиз керак. Чўнки давлат — ўзимиз. Ҳосил қанча
кўп бўлса, аввало ўзимизнинг турмушимиз фаровонлашади, бу —
давлатимиз бойиди, деган гап, — деб кўп таъкидлайди. Фикрини амалда
исботлайди.

— Бу йилги бугдой ҳосилимиз ҳам режадан ортиқ бўлганлиги учун
ярмидан кўпи ўзимизга қолди. Ҳозир ҳар бир аъзоимизнинг рўзгорига
1-1,5 тоннадан бугдой ғамланган. Бандасининг бошида тўй бор, аза
бор — зарур пайтда ҳўжалигимиз ҳар қандай ёрдам беришга тайёр.

«Қийинчиликлар, ишингизда тўсиқлар бўлганми?» — деган савол
жавобига сўхбатдошим ўйланб ҳам ўтирмади.

— Ҳамма ишни ўз вақтида бажарсанг, қийинчилик муаммонинг
олдини олсан. Техникамиз етарли. Деҳқончилик шундай соҳаки, бирор
ишни маълум вақтга тўхтатиб туриш мумкин эмас. Шунинг учун иш
қуролларимизни вақтида сошлаб, ўғитларни ғамлаб оламиз. Тўғри,
хоҳишимизга боғлиқ бўлмаган табиий қийинчиликларга деярли ҳар
йили дуч келамиз. Ғўзалар айни селкиллаб қолган пайтда сел уриб
кетган дала бошида кўнгил йиғлаган пайтлар кам бўлмаган...

— Шундай вақтларда аёлларга хос, енгилроқ иш танламаганингизга
афсусланмайсизми? — деган саволимга сўхбатдошим қулиб юборди.

— 1998 йилда мени қишлоқ фуқаролар йиғинига раис қилиб сайлаш-
ди. Ҳар ким ўзи билган, меҳри тушган ишни бажаргани афзаллигини
ўшанда яна ҳам яхшироқ тушундим. Мен тўрт деворнинг ичида эмас,
кенг далаларда ашуламини хиргойи қилиб юриб ишлашга ўрганганман.
Идорада тўққиз ой зўрга ишладим, кейин яна ўз хоҳишим билан
деҳқончиликка қайтдим.

Маликаҳон она ер соҳавати, садоқати, муҳаббатли меҳнат мевалари
ҳақида гапираркан, ўз ишининг шоиридек завқланади.

— Аъзоларимиз ҳосили йиғилган бугдой далаларига ўзлари учун
такорорий экинлар ҳисоб олишган. Бу ҳам оилага мадад, ҳам эл дастури-
хони тўқиллигига киис. Пахтазорларимизда эса, кўз тегмасин, бўлик
қўсаклар мўл. Биринчи теримдаёқ шартнома режасини бажарсак ке-
рак...

Маликаҳон Муллаевадан аёл қадр-қиммати нималар билан белги-
ланиши ҳақидаги фикрларини сўрамоқчи бўлдим-у, аслида сўхбатдошим
асносида шу саволга жавоб олибман ҳисоб: унинг бир қизи —
ҳамшира, иккинчиси — муаллима. Турмуш ўртоғи ва ўғли ўзи билан
ишлашади, уни ҳаммаша авайлаб, эъзозлашади.

Дунёдаги энг русттўй, меҳру меҳнатининг қадрлайдиган она замин-
дан эл ризкинни ундириб, ўтган ҳар кунига, ўз қалбига, одамларга ёруғ
юз, очик қалб билан қараб яшайди. Зеро, мана шу осуда, яратувчи
кўнлар ҳар бир яхши ниятли инсонларнинг саодати эмасми?

ОСУДА КУНЛАР САОДАТИ

Маликаҳон Муллаева
Фаргона вилояти Бағдод туманининг
бир гуруҳ тадбиркорлари орасида
далалардаги пахтанинг ривож
ҳақида гап кетганда.

— Кўнун устувор жамиятда яша-
ялмиз. Бунга осойликча эришилгани
йўқ. Истиқлолнинг дастлабки йил-
лари янги қонунлар яратилганга
қадар айрим ҳудудларда пароканда-
лик кўзга ташланган, бўлиқни уюш-
ган жиюятчи гуруҳлар эгаллаб, ҳўк-
мини ўтказишга уринган эди. Қабул
қилинаётган янги қонунларнинг иж-
росини таъминлаш борасида проку-
ратура ҳодимлари фидойиларча иш-
лади. Уюшган жиюятчиликнинг ре-
жаси, бандитизм, босқинчилик кўри-
нишлариға барҳам беришди ва фуқаро-
лар яна эркин нафас олиб, эртанги
кунга ишонч билан ишай бошлаш-
ди. Давлат асослари мустаҳкамла-

— Туман прокуратураси янгиға
ҳўжалик юриштишининг қонуний асос-
лари, деҳқон ва фермер ҳўжаликларининг
ҳўқуқ ва мажбуриятларини
учрашув ва сўхбатлар, матбуот орқа-
ли, судларда қўрилаётган ишлар ми-
солида оммаға етказишга уринапти.
Фермерларнинг манфаатларини
қўлаб, шу йилнинг биринчи ярмида
вилоят ҳўжалик судига 1,7 млн. сўмлик

ташқил этилди...

— Ижтимоий муҳофаза, иш ҳақи,
пенсия ва нафақаларга оид қонун-

ҳимоя
қилиш
бораси-
даги иш-
ла а р
тўғри-
сида ҳам
сўзлаб
берсангиз.

— Ижтимоий муҳофаза, иш ҳақи,
пенсия ва нафақаларга оид қонун-

Тожиҳон Шеркулова Ўзбекистон туманида ўсиб-улғайган.
Тошкент Давлат университетининг ҳўқуқшунослик факульте-
тини битирган. 1983 йилдан буён прокуратура органларида
ишлаб келмоқда. 2003 йили Езёвон туман прокурори лавози-
мига тайинланган. Қонунийликни таъминлаш борасидаги
меҳнати муносиб тақдирланган. «Шўхрат» медали
соҳиби. Қуйида муҳбиримизнинг Тожиҳон Шеркулова
билан сўхбатини эътиборингизга ҳавола этаёғимиз.

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ БОШ ТАМОЙИЛИ

ниб, ижтимоий муносабатлар қону-
ний иза туширилган ҳозирги кунда
прокуратура органларининг, жумла-
дан, туман прокуратурасининг
асосий вазифалари нималардан ибор-
ат?

— Ўтган ўн ўч йил мобайнида
юртимизда бозор иқтисодиётиға асос-
ланган ҳўқуқий жамият тўқис шакл-
ланди, қонунлар билан мустаҳкам-
ланди. Илгаричи тоталитар тузумда
давлат манфаати биринчи ўринда тур-
ган бўлса, янги жамиятда инсоннинг
ҳўқуқ ва эркинликлари, фуқаролар-
нинг манфаати устувордир. Ҳўқуқбу-
зарлик ва жиюятчиликка қарши ку-
раш билан бирга фуқароларнинг ҳўқуқ
ва манфаатларини ҳимоя қилиш бош
вазифамиздир. Бугун ана шу йўна-
лишда иш юритаямиз.

— Ёзёвон иқтисодиётининг асоси
— қишлоқ ҳўжалиги. Туманда рес-
публикада биринчи бўлиб ширкат ва
жамоа ҳўжаликлари ўрнида ёппаси-
га деҳқон ва фермер ҳўжаликлари

5 та даъво аризаси киритилди.

«Замон» фермер ҳўжалигиға те-
гишли 1,2 гектар ер истёмоқ молла-
ри бозори қўрилиши туфайли бозор
тасарруфиға ўтиб кетган эди. Проку-
ратура аралашуви билан фермер
ҳўжалигиға айнан бошқа жойдан шун-
ча қўшимча ер акратиб берилиди. Би-
роқ туманда ҳўқуқни билган, мажбу-
риятға эса амал қилмаётган фер-
мер ҳўжаликлари ҳам бор. Улар ер-
дан шартномаға мувофиқ фойдала-
ниш, ернинг мелiorатив ҳолатини
яхшилаб, унумдорлигини ошириб
бориш каби мажбуриятларини ба-
жармаётган ҳоллар учрайпти. Хўсу-
си, «Ёлёр» фермер ҳўжалиги раҳба-
ри Х.Музаффаров 44 гектар ернинг 8
гектарига қонунға ҳилоф равишда
шол эккан. Унга нисбатан маъмурий
иш қўзғатилди.

Ер кодексининг 36-моддаси тала-
бига риоя қилмаган 13 та фермер
ҳўжалигиға нисбатан маъмурий жазо
қўлланилди.

— Фуқароларнинг ҳўқуқларини

лар қандай иқро этилаётганини таҳ-
лил қилиб бораёғимиз. Фуқаролар-
нинг муносабатларини кўриб чиқаял-
миз. Жумладан, «Матлуботсавдо» АЖ
ҳодимларининг муносабати бўйича тек-
шириш ўтказилганда 2003 йил март
ойидан 2004 йил январ ойиғача жам-
ий иш ҳақидан 321.000 сўм қарз-
дор бўлиб қолгани аниқланди. «Суво-
қава» қорхонаси ҳодими Ф.Мирзае-
ва, «Ҳайдарали» фермер ҳўжалиги
ишчиси А.Оқуновнинг аризаларини ҳам
кўриб чиқилиб, иш ҳақини ундириш
тўғрисида судға даъво аризаси ки-
ритилди ва қаноатлантирилди.

Иш ҳақи ўз вақтида тўлишини
таъминламаган мансабдорлар жа-
вобарликка тортилади.

Фуқароларнинг, давлат ва жамия-
ятнинг манфаатларини ҳимоя қилиш,
қонунийликни таъминлаш орқали про-
куратура ҳодимлари юрт равақига
хизмат қилишапти.

Исроил ИБРОХИМОВ,
«НУҚУҚ» муҳбири

Мустақиллик бизга юрт тақ-
дири, равақига даҳлдор
ишларни ўзимизга хос
тарзда амалға ошириш имконини
берди. Келинг, фикримизни муста-
қилликка қадар ҳўсуйи мўлка муно-
сабат ҳақидаги мўлоҳаза билан да-
воом эътирайлик. Мустақиллик даври-
да ҳўсуйи мўлк ривожига батамом
қарши сиёсат юритиларди. Больше-
виклар партияси ҳўсуйи мўлкни дав-
латни бошқаришға қарши меҳанизм
сифатида талқин этиб, уни одамлар-
ға эксплуатациянинг бир кўриниши
сифатида ўқитар эди. Ҳалқ ишласа
бас, бошқаруви давлат ўйлайди
дейиларди. Ер деҳқонларға, завод-
фабрикалар ишчиларға хизмат қил-
син деган ақида бирламчи сиёсатға
айланди. Аммо ишлаб чиқаришдаги
ривожланиш кўпроқ қоғозларда таъ-
минланди, ҳолос. Советлар замони-
да ҳамманинг бирдек яшаб, бирдек
кун кечиришға маҳкумлиги ҳақиқатға
айналди. Давлат мўлкни ўғирлаш,
ташмачилик ҳар қадарда содир эти-
ладиган жиюятлар тоифасига кир-
ди. Бундай шароитда одамларда бе-
парволик, деганасилик кайфияти пай-
до бўлиб, бугун қимм ўтса бўлди деб
фикр юритарди. Ўша вақтлари ҳалқ-
имизнинг қадимий ҳашар анъанаси
ҳам унингиларди. Оқибатда қўнчилик
уйининг кўча деворини оқлаб қўйиш
ни ҳам давлатға ташлаб қўйди. Мўлк-
ка бепарсанд муносабатда бўлиш
одамларнинг қон-қонига синиб кет-
ган эди. Монополия деярли ишлаб
чиқаришининг барча бўғинларини
қамраб олган, саноят қорхоналари
ҳам асосан шаҳарларда барпо эти-
либ, қишлоқда унинг ривожига деяр-
ли эътибор бўлмаган. Қишлоқ киши-

лари фақат пахта етиштиришға маҳ-
кум этилганди. Иккита ситғири ёки
тўртта қўйи бор одам албатта шахсий
мўлк учун қаттагина солиқ тўлаши
белғилаб қўйилган.

Қуйидаги кичик бир мисол ҳўсуйи
мўлка ўша даврда қандай муноса-
батда эъланиши ҳақидаги фикри-
мизни ойдинлаштиради.

— Олдий минерал сув ишлаб чиқа-
риш қорхонаси шаҳарда бўларди, —
дейди тadbиркор Акбар Иноқсов.

— Қолаверса, улловдан тўғвиш қим-
мат бўладиган сувни олгандан кейин
сотиш ҳам анча қийин кеңарди. 1980-
йиллар бошида Германияда армия
сафида хизмат қилганимда ўша ер-
лик Ҳанс Шнитке деган немис мўлк-

МУЛҚДОРЛИК

дори билан танишган эдим. У ўша
вақтда Ғарбий Германияда янча ичим-
ликлар ишлаб чиқарувчи иккита кичик
қорхонанинг ҳўжайини эди. Унинг оила-
си билан муносабатимиз анча дўсто-
на бўлган. Ўзбекларни, Ўзбекистон-
ни ҳўрмат қиларди. Хизматим охи-
рлаб қолганда Ҳанс юртимизда чанқов-
босди ичимликлар ишлаб чиқаришни
ўз сармоясига ҳисобидан йўлга қўйиш
нияти борлигини айтиб, мени ҳам шу
ишда ҳамкорлик қилишга ундади.
Хизматдан қайтиб бу таклифни рўёғга
чиқариш учун жуда кўп ҳаракат қил-
дим. Мутасадди органлардагилар
мени салкам ақлдан озганга чиқариб,
бу давлат сиёсатиға қарши ҳаракат
деб тушунтиришди. «Минерал сувни
давлат истаганча ишлаб чиқаради. Бу

ҳақда бош қотирмай қўяқол» деган
катъий жавоб бўлди. Тоталитар тузум
барҳам топгандан кейингига орзулар
нинг рўёғга чиқди. Ҳозир ҳўсуйи қор-
хонанинг эгасиман. Мустақиллик мен-
га мўлкдор бўлиш ҳўқуқини берди.

Бугун Акбар ака ишлаб чиқариш-
дан топган даромаднинг қорхонани
кенгайтириш, янги иш жойларини
очишға сарфламоқда. Шунингдек,
қишлоқдаги камбағал оилалар ҳам
tadbirkorнинг ёрдамидан баҳраманд
булалпти.

Ҳақиқатан ҳам мустақилликнинг
дастлабки кўнларидан бошлаб ҳўсуйи
мўлка муносабат тўбдан ўзгар-
ди. Асосий қонунимизда ҳўсуйи мўлк-
нинг даҳлсизлиги қафолатланди.
Конституция асосида қабул қилинган

Мўхтарам УЛУФ
Суратда: МАЛИКАҲОН МУЛЛАЕВА
Муаллиф олган сурат

ЮРТ КЕЛАЖАГИ УЧУН СЎЗИ ЁКИ ИШИ БИЛАН БИР ФИШТ ҚЎЯ ОЛГАНЛАРНИНГ ҲАР БИРИ ВАТАНПАРВАРДИР

хориждаги ганимлар ҳасад кўзи билан қараб келишган. Уни тасарруфига олишни хоҳлаганлар. Мозийдаги юнон босқини, муғул босқини, яқин ўтмишдаги ўрис истибодиди ва 1991 йил 31 августга давом этган коммунистлар ҳукмронлиги фикримиз далилидир.

Шу кунги ўзбек халқининг асрий орзуси рўйга чиқди. 1 сентябр Ўзбекистон мустақиллиги кунидеб эълон қилинди.

Мустақиллик. Бу сўз замирида бир олам қувонч, чексиз бахтиёрлик мужассам. Зеро, миллий қадриятларимизнинг тикланиши, жаҳон мамлакатлари орасида Ўзбекистон но-

фикримизнинг далилидир.

Ўтаётган йилларга мамлакатимизда «Оила йили», «Аёллар йили», «Оналар ва болалар йили», «Соғлом авлод йили», «Обод маҳалла йили», «Қарияларни қадрлаш йили», «Меҳр ва мурувват йили» деб ном берилиб махсус дастурларнинг қабул қилиниши ва шу асосда қўллаб-қўллайиш тадбирларининг амалга оширилиши халқимиз турмушининг фаровонлашувига хизмат қилмоқда.

Юқорида қайд этилган ютукларни муҳофаза қилишда, мустақилликни сақлашда Қуролли қучларнинг тутган ўрни ҳақида гапирмай бўлмайди.

хатдан унча катта бўлмаган, лекин яхши шайланган, замонавий қурол ва ҳарбий техника билан бекаму кўст қуролланган, Ўзбекистоннинг хавфсизлигини пухта таъминлашга қодир профессионал армияни шакллантиришдан иборат.

Халқаро алоқалар кенгайган сари халқаро майдонда Ўзбекистон ва унинг Қуролли қучларининг нуфузи ҳам тобора ортиб бормоқда.

1994 йил июл ойида Ўзбекистон НАТОнинг «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастурига қўшилди. Бу дастур Марказий Осиё минтақасида коллектив хавфсизлик ва барқарорликнинг кенг тизимини вужудга келтиришга қаратилган. НАТО билан ҳамкорлик дунёдаги ҳарбий-сиёсий воқеалардан хабардор бўлиб туриш, уюшма доирасида амалга оширилётган тадқиқотлар самарасидан баҳраманд бўлиш имконини беради.

Ҳарбийларимиз бошқа давлатлар билан ҳамкорликда ўтказилаётган ҳарбий машқларда фаол иштирок этиб, маҳоратини оширишяпти. «Ҳамкорлик куртаклари-95» (АҚШ), «Кооператив оспрей-96», «Ко-

оператив оспрей-98» (АҚШ), «Кооператив баннер-97» (Норвегия), шунингдек, Ўзбекистонда Америка ҳарбийлари билан ҳамкорликда ўтказилган «Ультраланс» номли ҳарбий машқларда жангчиларимизнинг ҳаракатларини кўрган хорижий мутахассислар уларнинг маҳоратига юксак баҳо беришди. Атоқли шoirимиз Ғафур Ғуллом бир пайтлар: «Илгит омон бўлса хавфу хатар йўқ, қилич бор — қалъа бут, кўргон саломат», — деб ёзган эди. Илгитларимизга бундан ортиқ ишонч, уларнинг шаънига бундан ортиқ мактов бўлмайди. Билим-ли, забардаст, мард ўғлонларимиз бор экан, Ватанинг, истиқлолнинг фидойи ҳимоячилари ҳам бор деб бемалол айтишимиз мумкин.

Ватан, истиқлол, истиқ бола

Саидобид ЖҲРАЕВ, Республика ҳарбий прокурорининг ўринбосари

МАРД ЎҒЛОНЛАРИНГ БОР, ВАТАН!

Халқимиз Ватан мустақиллигининг ўн уч йиллигини тантанали нишонламоқда. Шу улуг кунларда Ўзбекистонни ватан деб билган ҳар бир юртдошимизнинг кўз ўнгига ўзбек халқининг ўз иродасини ўзи белгилаш ҳуқуқи рўйга чиққан 1991 йил 31 августгача бўлган тарих, истиқлол йилларида қўлга киритилган ютуқлар намоён бўлади.

Ватан шундай азиз маконки, уни деб одамлар молу жонини ҳам аямайдилар. Ватанинг эркига таҳдид солувчи ганимга қарши қўлга қурол олиб қон кечишади, жон фидо қилишади.

Юртнинг тинчлигини сақлаш, унинг дахлсизлиги ва мустақиллигини таъминлаш, унинг душман обғи остида топталишига йўл қўймастик — олий бурчдир. Ўзбекистон мустақиллиги ҳақида гап кетганда босқинчиларга қарши олиб борилган кураш, бу жангларда ота-боболаримиз кўрсатган жасоратга тўхталмай бўлмайди.

Халқимизнинг атоқли шoirи Ойбек домла таъбири билан айтганда тулпорига олтин гуллайдиган, сал кўрмаса қуёш ҳам соғиниб қоладиган юртимизга азалдан узоқ-яқин

мининг мағрур жананглаши, нуфузли халқаро ташкилотлар ва қарийб 150 та давлатда миллий байроғимизнинг ҳилпираб туриши истиқлол шарофатидир.

Ўзбекистон мустақилликка эришган 1991 йилнинг 18 ноябрида мамлакат байроғи тасдиқланди. 1992 йил 2 июнда давлат герби, 8 декабрда мамлакат конституцияси, 10 декабрда эса давлат мадҳияси қабул қилинди. 1992 йил 2 мартда Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлди.

Истиқлол йилларида Ўзбекистон иқтисодиёти ва саноати ривожланди. Тошкент, Асака, Бухоро, Мингбулок ва Қўдудмалокдаги қурилишлар, мамлакат иқтисодиёти учун муҳим аҳамиятга эга бўлган Учқудуқ-Нукус темирйўлининг ишга туширилиши

«Мудофаа тўғрисида»-ги, «Мукобил хизмат тўғрисида»-ги (1992 йил), «Ҳарбий доктрина тўғрисида»-ги (1995 йил), «Ҳуқуқий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»-ги (2002 йил) қонунларнинг қабул қилиниши юртимизда ҳарбий соҳага қаратилган эътибор намунасиридир.

Жанговор шайлиқни, тартиб-интизомни янада кучайтириш бўйича амалга оширилаётган ишлар аскар ва офицерларимизни Жалолиддин Мангуберди, Темур Малик, Амир Темур, Бобур каби улуг саркардаларимизнинг муносиб вориси бўлишга ундайди.

Мустақилликка эришилган, жамиятнинг демократик ривожлантиришнинг стратегик мақсад ва қондаларига мувофиқ ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва миллий хавфсизлик органларининг янги тизими барпо этилди. Миллий армиянинг ташкил этилиши миллий давлатчиликни қарор топтириш йўлидаги гоят муҳим ютук бўлди. Эндиги мақсадимиз микдор жи-

Прокуратура фахрийлари «Хотира майдони»да.

қонун, фармон ва қарорлар ўшбу соҳани жадвал ривожлантиришга қаратилган. Хусусий дўкон, ошхона, дорихона, корхона, поликлиника каби бинолар пештоқдаги ёзувлар бугунгача қимми ажаблантирмайди. Жорий йилда «Хусусий корхона тўғрисида»-ги қонуннинг қўлға кириши, мулкдорлар фаолиятини давлат томонидан қўллаб-қувватлашга кенг йўл очди. Қонунда хусусий корхонани рўйхатга олишдан тўғиб, ҳўжақчи юриштиш ва солиқ борасида уларга имтиёз берилишига эътибор қўйилди. Ярим йил якуни бўйича 1132 та давлат корхонасининг акциялар пакети ва улуши сотилди. Хусусийлаштиришдан давлат бюджетига туширилган маблағ

рўзгор тебратди. Бир мулкдор ўзи яшаётган қишлоқдаги кам таъминланган оилалар учун озгина ёрдам берса, бошқаси яна бир муаммага ечим излайди. Қарабсизки, айрим ижтимоий масалаларни имкон даражасида ҳойида ҳал этиш мумкин бўлади. Натижада шикоятбозлик камайдди, давлатнинг бошқа муҳимроқ стратегик муаммоларни ҳал этиш имконияти ортади.

«Хусусийлаштириш жараёни» номингагина ўтказиш бизнинг иқтисодий сиёсатимизга эътирдир. Бундан қўлданган асосий мақсад — бутун мол-мулкни уларнинг ҳақиқий эгалари қўлга беришдир. Юртбошимизнинг хусусийлаштириш тадбирларининг дастлабки босқичида айтган ўшбу сўзлари ислохотлар жараёнида муҳим ўрин тутди. Мазкур жараёнда ўзимизга ҳоким йўлни танладик. Қўшни давлатлардагидек катта-кичик корхоналарни биреварақайига хусусийлаштиришга қаршилмади. Аввал кичик корхоналар хусусийлаштирилиб тахриба тўпланган бўлса, бугунга келиб йирик корхоналар хусусийлаштирилишдади. Бу жараёнга хорижий инвесторларни ҳам жалб этишга эътибор ортаятти. Узоқни қўлаб қилинган ишлар самара берди. Ҳозир миллий даромаднинг асосий қисmini давлатга қарашли бўлмаган сектор бормоқда. Мулкнинг мулкдорга, бутун мамлакатга фойда келтириб, ҳар бир фуқаронинг фаровонлигига хизмат қилиши бу борадаги сиёсатнинг бардавомлигини таъминлайди.

Тоҳир САИДБӨБӨЕВ, ҳуқуқшунос-журналист

ИШОНЧ — МАСЪУЛИЯТДИР

Ҳаёт тинимсиз ўзгаришда. Кечаги янгилик бугун эскираётти. Ана шундай шиддатли замонда яшаётимиз. Давр ҳам ҳар биримиздан янада фаол ва ташаббускор бўлишни талаб қилаётти.

Агар мендан истиқлол давридаги энг катта ўзгариш ҳусусида сўралса, ҳеч иккиланмай одамлар онгининг ўзгариши деб айтар эдим. Негакки, инсон онгини ўзгартирмай туриб ислохот ҳақида гапирининг ўзи ортикча.

Одамларнинг тафаккуридаги янгилишлар ҳаётда аксини топаётти. Тараққиёт эса норматив ҳужжатларни такомиллаштиришни, янги қонун ва қарорлар қабул қилишни тақозо этаётти. Жумладан, Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 6 июлдаги «Иқтисодиёт ва солиққа оид жиноятларга қарши курашишни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарорига биноан Ўзбекистон Бош прокуратураси ҳузурда солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаменти ташкил этилди. Кўп ўтмай ҳуқуқимиз департамент идораларига катта ишонч билидириб, валютарга оид жиноятларни ҳам аниқлаш, бартараф этиш ва олдини олишга қаратилган вазолатларни берди ва у Бош прокуратура ҳузурдаги солиқ ва валютарга оид жиноятларга қарши курашиш департаменти деб номланди.

Ишонч — масъулиятдир. Зимманига юклатилган вазифани бажариш эса бурчимиз. Шундай экан, биз ҳар қандай ҳўжўбузарликка қўнунга қатъий риоя қилган ҳолда баҳо бермоғимиз лозим.

Маълумки, аҳолининг турмуш даражасини яхшилаш, истеъмол бозорини барқарорлаштиришда солиқлар муҳим аҳамиятга эга. Зеро, солиқсиз давлат бўлмаганидай, давлатсиз солиқ бўлмайди.

Ҳўш, қўнунга зид ҳолатлар юз бермаслиги учун қандай чоралар кўрмоқ керак? Назаримда, ҳар қандай ҳўжўбузарликнинг олдини олишнинг энг таъсирчан йўли — ташвиқотдир. Бунинг учун халқнинг ичига янада чўқурак кириб бориб, кингирлиш келтирадиган ташвишу зиёни аниқ мисолларда тушунтириб бермоғимиз зарур. Қолаверса, солиқ тўловчиларнинг ҳўжўй билимини ошириш ҳам долзарб вазифадир. Ҳозирги замонда ҳар қадамда ҳўжўй билим керак. Бу йўлда оммавий ахборот воситалари имкониятидан тўлиқ фойдаланаямиз. Кези келганда таъкидлаш жоизки, интизомли солиқ тўловчи-

ларни рағбатлантириш бу хилдаги жиноятларнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эга.

Нокўнуний фаолият юритиб, солиқ тўлашдан бўйин товлайётган субъектларни аниқлашда департамент идоралари Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, солиқ ва божхона органларининг ҳодимлари билан ҳамкорликда изчил тадбирлар ўтказмоқда. Натижада кингир ишлар фож этилиб, катта микдордаги маблағларнинг бюджетга тулиши таъминланаяпти.

Давлатимиз департамент идоралари фаолиятини такомиллаштириш билан бирга соҳа ҳодимларини рағбатлантириб ҳам бораётти. Президент фармонида кўра, департаментнинг Миробод туман бўлими бошлиғи Тўлқинжон Комилов ҳамда Тошкент шаҳар бошқармаси бўлим бошлиғи Алишер Султонов «Шўхрат» медали билан тақдирланди. Исоқ Жамолов эса «Жасорат» медалига сазовор бўлди.

Халқимизни, барча ҳамкасбларимизни энг улўғ, энг азиз байрам билан чин қалбдан қутлайман.

Ватанга хизмат қилиш — бурч. Шу юрта муносиб фарзанд бўлмоқ эса буюк саодатдир.

Миразом ХАМИДОВ, Ўзбекистон Бош прокуратураси ҳузурдаги СВОЖҚК департаменти бўлим бошлиғи, «Шўхрат» медали соҳиб

ҲИССИ

қарийб 40 млрд. сўмини ташкил этди. Мулк шакли ўзгарган 1,3 млрд. сўм маблағ ёрдам сифатида корхоналар ихтиёрида қолдирилди. Бугунга келиб кичик ва хусусий бизнес субъектлари сони 270 мингтадан ошди. Қишлоқ ҳўжалигида фермерлик ҳаракатининг ривожини ҳам мамлакатимизда мулкдорлар синфининг қўлайишига хизмат қилмоқда.

Хусусийлаштириш жараёнини таҳлил этганда бу борада ҳали талай муаммолар борлигини ҳам унутмаслик керак. Қанча ютук бўлса ўзимизники, бироқ муаммоларни бартараф этиш галдаги йарли ишларга йўл очади. Оддий ҳақиқат: мулк ўз эгасини топса, ишда унум ва барака бўлади, бунинг орқасидан ўнлаб оилалар

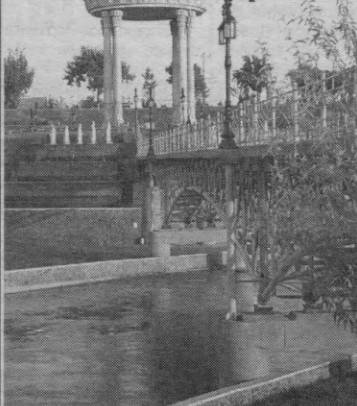
31 АВГУСТ КУНИ ХАЛҚИМИЗ ҚАТАҒОН ҚҮРБОНЛАРИ ХОТИРАСИНИ ЁД ЭТДИ

Зулм ва зўравонликка қурилган мустабид, бешафқат тузум даврида ўзлигини, миллат қадр-қимматини теран англаган, ижтимоий-сиёсий онги юксак, халқни уйғотишга, халқни бошқаришга қодир бўлган, маърифат ва маънавият йўлида фидойийлик кўрсатган барча ақл-заковат соҳибларининг жасадлари мана шу тепалик ва жарликда ном нишонсиз қолиб кетган. Мана шулар қаторида сиёсатдан мутлақо узоқ бўлган, минг-минглаб оддий деҳқонлар, ҳунарманд-косиблар, ишчи-хизматчиларнинг беғуноҳ қурбон бўлиб кетгани тасаввурга ҳам сифмайдиган аянчли бир ҳолдир. Ана шу азиз аждодларимизнинг арвоқлари шунча йиллар давомида ҳаловат ва ором топмасдан, мана шундай кунларни кутар эди.

Биз уларнинг ушалмаган орзу-армонлари олдида, орадан шунча вақт ўтган бўлса-да, ҳали-ҳануз дил яраси битмаган, кўз ёшлари тинмаган, ўша айрилиқнинг дарду ғами билан яшаб келаётган қавму қариндошлари, яқинлари, зурриётлари олдида, Яратганимиз олдида бугун ўз инсоний бурчимизни адо этмоқдамиз.

Ислом КАРИМОВ

ИСТИҚЛОЛ ЙИЛЛАРИДА ҚАТАҒОН ҚҮРБОНЛАРИ НОМИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ БОРАСИДА ҚИЛИНГАН ХАЙРЛИ ИШЛАР

■ 1991 йилнинг 6 февралда адабиёт ва санъат соҳасида Абдулла Қодирий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти тавсис этилди.

■ 1991 йилнинг 25 сентябрыда Абдулла Қодирий, Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон, Абдурауф Фитратга ўлимидан кейин Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти берилди.

■ 1994 йили озодлик йўлида жонини

фидо этган улуғ ёзувчи Абдулла Қодирий- (раҳматли)га мамлакатда биринчи бўлиб Ватаннинг юксак мукофоти — «Мустақиллик» ордени берилди.

■ 1994 йилнинг 6 декабрыда Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги нишонланди. Тошкентда ёзувчи номини олган маданият ва истироҳат боғида унинг ҳайкали очилди.

■ 1996 йил 19 июнда Бухорода Файзулла Хўжаев ҳайкали очилди.

■ 1996 йил 20 декабрыда Абдурауф Фитрат таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан Тошкентда тантанали йиғилиш ва илмий анжуман бўлиб ўтди.

■ 1999 йили улуғ шоир Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон (раҳматли)га Ватаннинг юксак мукофоти — «Мустақиллик» ордени берилди. Озодлик йўлида жонини фидо қилган миллатпарвар шоирга Андижонда ҳайкал ўрнатилди.

■ 1999 йил 22 июлида «Ватан ва халқ озодлиги йўлида қурбон бўлган фидойилар хотирасини абадийлаштириш тўғрисида»ги Вазирлар Маҳкамаси қарори эълон қилинди ва унда Юнусобод туманидаги Бўзсув қирғиғида мустамакачилик даври қурбонлари хотира мажмуасини барпо этиш, шунингдек, «Шаҳидлар хотираси» хайрия жамғармасини тузиш, қатағон этилган фидойи ватандошларимизни

номма-ном аниқлаш, кўп жыллик «Қатағон қурбонлари» хотира китобини яратиш, шаҳид кетганларнинг ҳаёт йўли, илмий-ижодий меросини кенг жамоатчиликка етказиш каби қатор хайрли вазифалар белгилаб берилди. Шундан келиб чиқиб, пойтахтнинг Бўзсув мавзесида «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуини барпо этишга киришилди.

■ 2000 йилнинг 28 январида Президент Фармонига қўра, Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент Давлат Университетида Ўзбекистон Миллий Университети мақоми берилди, тарихий хужжатлар асосида унинг асосчилари — жадид зиёлилари, ташкил этилган санаси — 1918 йилнинг 12 майи деб белгиланди.

■ 2000 йилнинг 12 майда «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуасининг очилиш маросими бўлди.

■ 2001 йил 1 майда «Қатағон қурбонларини ёд этиш кунини белгилаш тўғрисида» Президент Фармони эълон қилинди.

Маъжур Фармонга биноан қатағон қурбонларини ёд этиш маросими ҳар йили 31 август кунини — Мустақиллик байрами арафасида пойтахтимиз Тошкент шаҳридаги «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуида ўтказилиши белгиланди.

Мен 1958 йилда ўрта мактабни тугатиб, ўша вақтдаги «Комсомол» жамоа ҳўжалигида 2 йил колхозчи бўлиб ишладим ва 1960 йили ҳарбий хизматга чакрилдим. 1963 йили кўмондонлик ўқишга киришим учун йўланма берди. Чунки колхозда ишлаб юрганимда раисимиз Салоҳиддин ака Нуридинов: «Сен ҳали ёшсан, бу иш ҳамма вақт топилади, олий мактабга кириб ўқиш ҳаракатини қил, юрист бўл», — деб йўл-йўрик кўрсатган эди.

Астойдил тайёргарлик кўриб, ўқишга кирдим. Ўқиш жараёнида домлаларимизнинг ақсариёти, айниқса, Р.Ҳамроқулов ва Ш.Раззоқовлар вақти-вақти билан на-сихат тарикасида: «Уч нарсадан ўзингизни сақлангизлар, булар: поряхўрлик, хотинбозлик ва ичкилик. Шунда сизларга ҳеч қандай боло-қазо яқинлашмайди», — дейишар эди. Ана шу панд шуригим муҳ-ламлиб қолган. Бу олтинга топиламан ўғит-лар қўйидаги воқеада кўл келди.

1967 йили ўқишни муваффақият билан тугатиб, Республика прокуратурасининг йўлнамаси билан Қашқадарё вилояти прокуратурасига ишга келдим. Шаҳрисабз тумани прокуратурасида 6 ой иш ўрганувчи, сўнг 5 йил Яккабўғ туманида терговчи ҳамда 10 йил шу туманда прокурор бўлиб ишладим. 1982 йилнинг июн ойида Шаҳрисабз туман прокуратурасига ўзининг конституциявий муддатга прокурор этиб тайинландим.

1984 йил воқеалари барчага яхши маълум. Ўша вақтда айрим ношуд раҳбарларнинг айби билан «пахта иши», «ўзбеклар иши» деган тамга остида Анишчев бошчилигидаги катта гуруҳдан иборат талончилар десанти вилоятдаги ақсариёти раҳбарларни (райком котиблари, пахта тозалаш заводи директорлари, колхоз раислари) қамоққа олди.

Ўша йили ноябр ойининг 17-кунда Бухоро вилояти партия қўмитасининг биринчи котиби устидан қўзғатилган жиноят иши бўйича СССР Бош прокуратурасининг муҳим ишлар бўйича терговчиси Т.Гўляев ва В.Иванов бошчилигидаги 17 кишидан иборат тергов гуруҳи Шаҳрисабзда пайдо бўлди. 18 ноябр кўни эрталаб Гўляев, Иванов, Картошян ҳамда чечен миллатига

Хўрматли Бош муҳаррир!

Газетанинг 12 май сонидида чоп этилган «Этибор ва эътироф» сарлаҳали репортаждаги Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодирийнинг: «...кексаларнинг ўғитлари ёшларимиз учун катта мактаб бўлади...» деган фикрларининг нақадар тўғрилиги ва ҳаққонийлиги мени ҳаяжонга солди. Чунки тўғрилиқ, ҳалоллик ва поклик инсонни ҳар қандай боло-қазолардан асрайди. Бунинг исботи учун хотираларим асосида тайёрлаб қўйган «Гўляев билан юзма-юз» номли мақолани юбормоқдаман. Балки шу мақола ёшларимизга маънавий нур сочар.

Ш.ХУРРАМОВ

мансуб Али деган киши ишхонамга кириб келишди.

— Биз сизларнинг биноларингизни ишғол қиламиз (мы будем оккупировать вашу зданию), — деди улардан бири сурбетлик билан.

Шунда иккинчи жаҳон уруши даврида фашистлар қишлоқ ва шаҳарларни оккупация қилгани ҳақида ўқиган китобим ёдимга тушди ва уларнинг гапларидан ҳайратда қолдим. Бу тўғрида вилоят прокурорига хабар берган эдим, у киши: «Сизлар ички ишлар бўлими, суд ҳамда шаҳар прокуратураси биноларига жойлашиб, ишнингизни давом эттиравинглар», — деди. Но-илоҳ идорани уларга бўшатиб беришга мажбур бўлдим.

Сейфдан керакли хужжатларни олаётганимда Гўляев тепамда пайдо бўлиб буйруқ берди:

— Сен эртага соат тўртда Шаҳрисабз шаҳар прокуратурасида бизларни кут, ҳеч қаерга кетма.

Эртаси кўни соат тўртларда шаҳар прокурори С.Акрамовнинг хонасида гаплашиб турган эдим, катта кўнадан машиналарнинг қаттиқ шовқини эшитилди. Деразадан ташқарига қарадик. «РАФ» машинасида Гўляев тушиб, биз ўтирган хонага кириб келди.

— Мана бу қорғозга имзонгни қўйиб муҳр бос, — деди у менга бургут кўзларини тикиб.

— Бу нима? — сўрадим ҳеч нарсани тўшунмай.

— Бир чолни қамоққа оламиз.

— Фуқарони қамоққа олиш учун прокурор қонун билан белгиланган тартибда жиноят иши матери-

аллари билан танишиши, қамоққа олинувчи билан шахсан суҳбат ўтказиши шартку, — дедим унга босқичлик билан. — Мен бу тартибни бузишга ҳаққим йўқ.

Гапини икки қилганимдан Гўляев бирдан тутқиб кетди.

— Ана, кўчага қара, қанча машина турибди, бундан ташқари аэропорлда вертолёт кутаяпти, машиналарнинг бирида СССР КГБсининг контрразведка бошқармаси бошлиғи — генерал бор, сен нима-лар деб валдириясан?

Гўляевнинг бу фэйриконуний топиригини баҳармаслик учун қандайдир баҳона излаб, яшин тезлигида мулоҳаза юритдим. Идоранинг думалок муҳри ишхонамдаги сейфда қолгани, шунинг учун имзо қўйишим мумкин эмаслигини айтдим. Шунда Гўляев шаҳар прокурори Акрамовга қараб бармоғини никтади:

— Имзонни бу қўйсин, муҳрин сен бос!

20 ноябр кўни тушлик пайти туман ички ишлар бўлими биносидан ажратилган хонада ишлаб ўтирганимда Гўляевнинг ҳамтовони В.Иванов кириб келди. Уни қўришга қўзим учиб тургани йўқ эди. У мен билан турли мавзуларда анча вақтгача суҳбатлашиб ўтирди. Ёқимсиз суҳбат охирида муддаога ўтди — жиноят иши ёқ бошқа хужжатларни

олиб келмаган ҳолда дабдурустан бир аёлни қамоққа олишга руҳсат беришимни талаб қилди. Мен унга жиноят иши материаллари билан танишиб, қамоққа олинувчи билан шахсан суҳбатлашгандан сўнг бу масала ҳал бўлишини айтдим. Гапим Ивановга ёқмади.

— Соат олтиларда келаман, тушунгандирсан? — деб чиқиб кетди.

Иванов айтилган вақтда келиб, яна шу талабни қўйишини англадим ва уларга қўримаслик учун иш вақти тугаши билан ғойиб бўлишга қарор қилдим. Мабодо мени ахтарган тақдирда ўзлари айбдор бўлиши мумкинлигини назарда тутиб, ҳеч қимга айтмай узоқ Яккабўғ туманидаги бир дўстининг уйига бордим.

Дўстим билан анча вақт суҳбатлашиб, асабимни бироз бўлса-да юмшатишга уриндим. Кечаси соат бирдан ўтганда уйга келдим. Не кўз билан қўрайки, уйдагилар, ёш болаларимгача ўхламай қандайдир ҳажжон билан мени кутиб туришган экан. Дарҳол нима гапларини суриштирдим. Раҳматли турмуш ўртоғим нима бўлганини шоша-пиша тўшунтирди.

— Тинчликми, دادаси, қаерларда юриб-сиз? Соат олтидан буён қандайдир рус кишилар телефонда сизни сўраб безор қилиб юборишди.

1

2

3

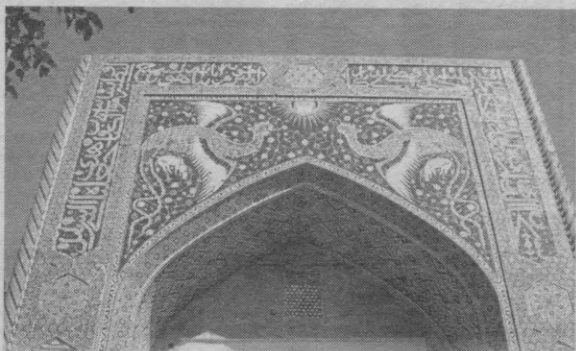
4

ЎЗ ТАРИХИНИ ХҲРМАТ ҚИЛГАН ХАЛҚ, МИЛЛАТ АЖДОДЛАР ЁДИНИ ДОИМО ҚУТЛУФ БИЛИБ, ХОТИРАСИНИ ЭЪЗОЗЛАБ ЯШАЙДИ

— Тарих — одамзод эътиборини доимо жалб этиб турувчи, сабоқ берувчи, хатарли йўлларга киришдан сақлаб қолувчи ажойиб олам. Утмишда яшаб ўтган улўғ сиймолар ҳаёти ва фаолиятини тарихий ҳужжатлар орқали ўрганиш ёшлар учун маърифий аҳамиятга эга ва айни пайтда уларнинг маънавий баркамолликка эришувига хизмат қилади, — дейди профессор Шамсиддинов.

Тарих фанлари доктори Рустам Шамсиддинов Туркистон тарихи бўйича дунёга танилган олим бўлиб, Оксфорд, Анкара, Боку, Киев, Таллин ва Москвада ўтказилган халқаро илмий конгресслар, Бобур номи экспедицияиштирокчисиدير. Ўзбек тарихчилари ичида биринчилардан бўлиб Шимолий Каролина, Кембриж халқаро биографик институтлар ҳайъати аъзоси. Унинг изланишларида айниқса ҳадидчилик, истиқлолчилик (босмачилик), советларнинг қулқлаштириш ва қатагон сийсати асосий ўрин олган.

— Тадқиқот учун яхши имкониёт яратилганига қарамай Хоразмда советларнинг қатагон ва қулқлаштириш борасидаги кирдиқорларни энг кам ўрганилган мавзулардан бўлиб қолмоқда, — дейди Андижон университети профессори Р.Шамсиддинов. — Вахонлики, қулқлаштириш сийсатидан жабр қўрган хоразм-

ТАРИХ ЁШАЛГА САБОҚДИР

ликлар анчагина. Қолаверса ўзига тўқ бойлар мол-мулкни, ерини топиширини истамай анчагина қаршилиқ кўрсатганлар. Мисолларга мурожаат қилсак, 1929 йил 21 январ куни кечаси Богот туманидаги Тохтоғия қишлоғида яшовчи Шонийёз Отабоев, Султонмурод Каримов, Огажон Жиянгиров ва Самандар Абдуллаевлар фавқулодда суд органи — «учлик»нинг олдида шундай деганди: «Ҳозирги вақтда ҳукумат нотўғри иш тутмоқда. Мулкни тортиб олиб, батрақларга бермоқда. Ахир батрақлар худо томонидан батрак қилинганини,

қолаверса ҳар бир батракда мусулмонча қалб борлиги ва у бошқанинг кўз ёшидан баҳраманд бўлиши хоҳламаслиги ҳақида ўйлаб кўрмапти».

Ёки яна бир мисол. Боготдаги Имом қишлоғилик мулла Матёқуб Матнийёзов 1928 йил 30 декабрда Богот қишлоғи бозорига кетаётиб, ўша қишлоқда яшовчи Полвон Одамовни уқратиб қолади ва шундай дейди: «Большевиклар Хоразмини соғин сизига айлантirik қўядилар. Аввал солиқ тортиб олиб, батрақларга бермоқда. Ахир батрақлар худо томонидан батрак қилинганини,

Мана сизга жонли мисол: заём берганларида сотиб олиб, ўз деҳқон ҳўжалигингизни яхшилаб оласизлар дейишди. Лекин ким ютўққа эга бўлди? Ҳеч ким! Ҳўжаликни яхшилаб оласизлар деб ширкатдан аванс бердилар, энди эса шу сўздани талаб этишмоқда. Баҳорда деҳқон 100 сўмга сотиб олган ҳўкизини ҳозир 40 сўмга сотади, чўнки ёз бўйи ишлаб толган пулини заём ёки солиқ учун олиб қўйишмоқда.

Деҳқон сўздани тўлаш учун охириги молини сотишга мажбур бўлаяпти».

Ўша ситамли йилларда хоразмликлар ер ва мулклари тортиб олинишига қарши сўзлабгина қолмай, балки галаён ҳам кўтарганлар. Хусусан, Хоразм аёллари истибоддога қарши нафратини очик айтиб чиқишган. 1928 йил декабрда Хивада, 1929 йил 15 мартда Шовотда мингга яқин аёл, 1930 йил февралда — Хонқанинг Сарапоён қишлоғида 300 нафар, ўша йилининг 1 февралда эса Янги Урганч туманидаги Чандирқибё қишлоғи-

да, кейинроқ Алидўрмон қишлоғида аёллар галаёни бўлиб ўтган. Бундай мисоллар анчагина. Бутўғни ёшлар уларни чўқур ўрганишлари лозим.

Р.Шамсиддинов тарихимизнинг ана шу долғали даврини ҳаққоний ўрганиш пайти 2001 йил 21 сентябрда Андижонда «Мерос» илмий-амалий халқаро экспедиция — хайрия жамғармасига асос солганди. Экспедиция аъзолари ўша давр ҳўжатларини ўрганиш мақсадида хориз ва республика-миз вилоятларига, жўмладан, Хоразмга ҳам бир неча бор ташриф бурюди.

— Ҳозирги пайтда қаттол сийсат жабрини чекканлардан айримлари ҳаёт бўлиши ёки уларнинг авлодларида ўша пайтларга доир ҳўжжат ва сўратлар сақланиб қолган бўлиши мўмкин. Агар улар биз билан ҳамкорлик қилса Хоразмда кечган ўша ситамли даврни тўла ўрганган ёки яратилажак китобларимизда акс эттирган бўлар эдик, — дейди Рустам ака.

Умид БЕКМУҲАММАД,
тадқиқотчи

Уларнинг гапларига тушунмасак. Милиция бўлиминдан ҳам навбатчи қайта-қайта телефон қилиб, сизни сўради.

Туман ички ишлар бўлимининг навбатчига телефон қилиб нима гаплагини сўрадим. Ундан Гдиян билан Иванов мени соат олтидан буюн ахтараётганини, унга мени қаердан бўлса ҳам топиб олиб келишни тайинлаганини билиб олдим. Мен навбатчига «қурамини» деб ўзимча ўйладим: агар ҳозир уларнинг қураҳисига чиқсам, мени таппа босишади. Шундай ҳўлоса билан уйдан чиқмадим.

Эрталаб соат тўққизларда Гдияннинг қабулига бордим. У газабини яшириб ўтирмай Иванов, Картошян ва чечен Алини ҳўзурига чакирди. Сўнг мени жиноятчини сўроқ қилгандай сўроққа тутишга киришди.

— Сенинг Ўзбекистоннинг юқори раҳбарлари билан алоқанг бор, бўлмаса бундай ўзбўшломчилик қилмас эдинг, — деди у вишиллаб. — Ўжарлик қилаёсанми? Нега Ивановга бир аёлни қамқоққа олишга санкция бермадинг? Хотин кишини ушлаш мўддатни соат ўн бирда тугаган-ку, у ўзини ўлдирса бунга ким жавоб беради?

— Ким ушлаган бўлса, ўша жавоб беради, — дедим Гдияннинг юзига тик қараб. — Фўқаронинг ушлаганлиги тўғрисида менга ҳеч ким хабар бермаган. Иванов қамқоққа олиш масаласини ҳал қилишга тегишли бирор-бир ҳўжжат олиб келгани йўқ. Қўнуний тартибни бузиб, қандай қилиб асоссиз равишда қамқоққа олиш учун рўхсат беришим мўмкин? Бундан ташқари агар сиз мен билан бундай муомалада бўлсангиз, СССР Бош прокурорига арз қилишим мўмкин.

Шунда Гдияннинг шафти бироз пасайди ва бошқа ҳамтовқорларига бир-бир қараб менга: «Сен билан ҳали гаплашамиз», — деди ва кетишимга рўхсат берди.

Гдиян тўдаси 1984 йилининг 27 декабрда Шахрисабдан жўнаб кетди. Улардан фақат Али деган терговчи 31 декабрда қолиб, кейин унинг ҳам қораси ўчди.

1985 йилининг январ ойи (қайси кўнлиги эсимда йўқ). Менинг Хўшмурод Умйров деган танишим бор эди. Илгари Шахрисабз пахта тозалаш заводининг директори бўлиб ишлаган, мен туманга прокурор этиб тайинлан-

ган вақтда ишдан бўшаб кетган эди, аммо дўст сифатида давраларда учрашиб турардик. Шу киши ишхонамга келиб кўзидан ёш чиқиб кетди.

— Ака, сизни ҳўдо асраган экан, — деди ҳажжон қилиб. — Мен яқинда Андижондан бизга хизмат сафарига келган Ўзбекистон ИИБ терговчилари билан гаштакда бўлдим, шу ерда сиз ҳажжонгиздан гап кетди. Улар: «Хўрамовга қойил қолдик, бизларга Гдиян туман прокурори Хўрамов тўғрисида қамқоққа олинганлардан сўриштириб, бирор далил топинлар. Агар топилмаса, маҳбўсларнинг бирортасини гапта солиб «пора берганман» дегандай қилиб ёзиб олингилар, у бизга кўп тўққинлик қилди», — дейишибди. Танишимнинг гапларига кўра, сўнг Гдиян барча қамқоққа олинганлар билан гаплашиб чиқибди. Аммо бирортаси менга нисбатан бўхтон кўргазма бермабди ва ҳатто ўша вақтдаги «Социализм» колхозни раиси Тошматов Қосим аканинг кексалигини назарда тутиб, уни қўндирмоқчи бўлиб, прокурор тўғрисида «пора талаб қилди, пора берганман» деб ёзиб беринг дебди. Шунда Тошматов: «Уни жўда яхши биламан, сиз айтган одамлардан эмас, эртага мени юзлаштирсангиз, қандай қилиб юзига қарайман? Ундан кўра отиб ташлангилар, аммо мен бундай тўхмат қилолмайман», — дебди. Бу гаплардан жўда таъсирланиб кетдим.

1985 йил январнинг ўрталарида бўлса керак. Қашқадарё вилояти прокурори менга телефон қилиб тўсатдан: «Сиз 10-15 кун касалхонага ётиб, менга бир маълумотнома тақдим қилинг, сизни вазифангиздан озод қилишимиз керак», — деб қолди. Бу гапга ҳайрон қолдим: «Мен сопа-согман, қайси виждоним билан касалхонага ётаман, шифокорлар нима дейди, агар вазифамдан озод қилмоқчи бўлсангиз бўшавериш», — дедим. У киши: «Бизга асос керак», — деди ва иккинчи марта касаллигингиз тўғрисида маълумотнома беринг деб гўшаки қўйди.

1985 йил мартнинг бошларида яна телефон қилиб ўша гапни такрорлади. Мен яна аввалги жавобини бердим. Хўллас, учинчи марта телефон бўлгандан сўнг ўз хоҳишим билан ариза бериб вазифамдан бўшадим. Кейинчалик эшитсам, Гдиян Қашқадарёдан ке-

таётганида вилоят прокурорига мен ҳажжонда топишиқ бериб кетган экан.

Мартнинг охириларида мени Китоё тумани прокурорининг ёрдамчиси этиб ишга тайинлашди. У ерда ишлаб юрганимда СССР Бош прокуратураси терговчилари туманга уч марта келиб, хизмат текшируви ўтказиб кетишди. Кейинчалик билсам, Гдиян ва Ивановга нисбатан жиноят иши қўзғатилган экан.

1986 йилининг ноябр ойи эди (яниқ санаси ёдимдан кўтарилган), СССР Бош прокурорининг ўринбосари Абрамовдан телеграмма келди. Унда зўдлик билан Москвага боришим кераклиги ёзилган эди. Телеграммага асосан Москвага бордим ва Абрамовнинг қабулига кирдим. Мени Гдиянга нисбатан қўзғатилган жиноят иши терговини олиб бораётган терговчилар хонасига олиб боришди. Тергов гуруҳи раҳбари В.Илюхин томонидан чақирилганимни айтиб, сўроқ қила бошлади.

Мен терговчиларга Гдиян билан Ивановнинг нокўнуний ҳаракатлари тўғрисида кўргазма бериб, ҳар бир саволга лўнда қилиб жавоб қайтаравердим. Бу уларни негадир таажўблантирди ва менга тазийқ ўтказиш мақсадида бўлса керак: «Смотори, он даже не чувствует, куда приехал, где сидит и перед кем отвечает», — дейишди бир-бирларига қараб. Мен ҳам уларга паст келишни истамастдим.

— Қаерда ва кимларнинг ҳўзурида ўтирганимни жўда яхши биламан. Қўрқадиган жойим йўқ, айбим ҳам йўқ. Аввал айбимни бўйинимга қўйиб, сўнг бундай тарзда сўроқ қилингилар, — дедим бўш келмай.

Терговчилар ҳайрон эди, биттаси сўроқ баённомасини олиб чиқиб кетди ва бироздан сўнг хонага яна бир кишини бошлаб кирди. Кейинчалик билсам, у В.Илюхин экан. Илюхин билан рўпарамар-рўпара ўтирдим. У терговчиндан баённомани олиб ўқиб, йўл-йўлакчи менга савол бера бошлади. Жавобларимдан қонқиш ҳосил қилди, шекилли, юзида табассум пайдо бўлди.

— Принесите ему чай, — деди терговчиларга қараб. — Вот товарищи, перед вами кто сидит? Сидит тот человек, которое в Узбекистане нашлось хоть один товарищ, который противостоял на незаконных действиях Гдияна и

Иванова, вот он.

Илюхин чой қўйиб, менга узатди, сўнг: — Хўш, қандай муаммоларингиз бор? — деб сўради. Шунда мен Москва шаҳрини билмаслигимни айтдим. У терговчиларга қараб менга қулатувчи ахратишни, сафарга келган терговчиларнинг ётоқхонасидан жой беришни бурюди.

Мен Москвада тўрт кун бўлдим. Терговчилар терговни тугатиб, мени Гдиянга нисбатан қўзғатилган жиноят иши бўйича жабрланувчи деб топишди. Кейинчалик Тошкентга бир гуруҳ терговчилар келиб, бизни Республика прокуратурасига чақирди. Сўроқ қилиш процесси ва кўргазмаларимизни видеотасвирга туширишди. Сўроқ якунида терговчи: «Гдиян билан Ивановнинг ҳаракатига қандай баҳо бериш?» — деб сўради. Уларга ҳеч иккиланмасдан: «Гдиян билан Ивановнинг ҳаракатлари иккинчи ҳажжон уруши пайтидаги фашистларнинг ҳаракатидан ҳам ваҳшйорқ бўлган», — дедим. Менинг фикрим В.Илюхиннинг китобида тўлиқ ифодасини топангига шўқур қиламан.

СССР халқ депутатларининг II съезида Гдиян ва Ивановнинг ишлари юзасидан тузилган комиссиянинг текшириш материаллари юзасидан комиссия раиси Медвед Рой чалакам-чатти ахборот бериб, жиноятчиларга ён босиб, очикдан-очик миллатчилик қилди. Бу кузатувларнинг қанча ўзбекистонлик жабрдийдаларнинг дол-фарёдини йўққа чиқарди. Ҳатто шу комиссия аъзоси депутат М.Одильов минбардан туриб, Гдиян билан Ивановнинг айбини тасдиқловчи 450 метрлик видеотасма борлигини ва уни депутатларга қўйиб бериши мўмкинлигини айтганда ҳам эътиборсизлик билан қарашди.

Хўллас, 31 йил прокуратура тизимида узлўқсиз ишлаб кўп нарсаларни бошимдан кечирдим. 1995 йил май ойида Самарқанд вилояти прокуратурасига ишга келдим. Тергов бўлимини прокурори вазифасида ишлаб, адлия катта маслаҳатчиси даражасига сазовор бўлдим, жамоанинг ҳўрмат-иззати билан пенсияга чиқдим. Ҳозирги вақтда уйда невараларим даврасида умргузаронлик қилиб келмоқдаман.

Шариф ХўРАМОВ,
прокуратура фаҳрийси

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

26 август куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келган Япония ташқи ишлар вазирини Ёрико Кавагучи хоним раҳбарлигидаги делегация Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирини Солиқ Сафоев билан учрашди.

ланган ҳолда халқаро ҳамкорликка киришмоқда.

Мамлакат ташқи сиёсатидаги ошкоралик барча тинчликсевар давлатлар билан ҳар томонлама алоқаларни қарор топтиришда муҳим ўрин тутмоқда.

Ўзбекистон халқаро ҳуқуқ нормаларининг давлат ички нормаларидан устуворлигини тан олганлиги ҳам республиканинг ташқи алоқаларни тўла ишонч принциплари асосида ўрнатиш ва ривожлантириш, ҳамкорликни халқаро ташкилотлар доирасида чуқурлаштириш тарафдор эканлигидан далолат беради.

Ўзбекистон Хельсинки ташкилоти фаолиятида, «Тинчлик учун ҳамкорлик» дастури тадбирларида, Ислон конференцияси ташкилотидан бошқаларда фаол қатнашиб келмоқда. Мамлакатимиз 2001 йил июн ойида тажовуз ва таҳдидлар барча учун умумий экан-

ва ижтимоий алоқалар, транспорт коммуникациялари масалаларида акс этади.

ШХТнинг мамлакатимиз манфаатлари билан ҳамоханг яна бир жиҳати, унинг халқаро терроризм, диний экстремизм ва миллий айирмачилик, наркотрафик ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш фаолиятида намоён бўлади. Бундан буён ҳам ушбу йўналиш ШХТ фаолиятининг энг муҳим таркибий қисми бўлиб қолади.

Минтақа давлатларининг халқаро миқёсдаги муҳим ҳамкорлик алоқалари сифатида қуйидаги амалий ишларни: 1997 йил сентябрда Тошкентда ўтказилган «Марказий Осиё — ядросиз ҳудуд» халқаро конференцияси; Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш бўйича «6+2» мулоқот гуруҳининг Тошкент Декларацияси (1999 йил 19 июл) ва унинг ижобий аҳамияти БМТ Хавфсизлик Кенгаши Баёнотида эътироф этилганлиги, Ўзбекистоннинг АҚШ, Хитой, Россия, Буюк Британия ва Марказий Осиё давлатлари ҳамда БМТ, ЕҚҲТ ва НАТО каби халқаро ташкилотлар билан ўрнатган яқин алоқаларини кўрсатиш мумкин. Қолаверса, АҚШ, Россия, Франция, Германия, Туркия, Украина ва Хитой ҳарбий атташелари иштирокида МДҲ давлатлари ўртасидаги ҳарбий ҳам-

26-28 апрел
Марказий Осиё хавфсизлигини

мустаҳкамлаш мақсадида минтақа даражасида ҳамкорлик қилишга келишиб олдилар. Халқаро муносабатлардаги ана шундай тарихий аҳамиятга эга бўлган ижобий ўзгаришлар нафақат Ўзбекистон халқи учун, балки бутун Марказий Осиё минтақаси ва қолаверса, жаҳон хавфсизлиги учун ҳам катта аҳамиятга эга.

Бугун дунёдаги барча мамлакатлар учун терроризмга қарши курашишда кучларни бирлаштириш ва ҳаракатларни мувофиқлаштириш долзарб бўлиб турибди. Халқаро тажрибанинг кўрсатишича, терроризмга қарши курашишнинг асосий методи бу борда самарали ҳамкорликни йўлга қўйишдир. Ўзбекистон айна пайтда жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида терроризмга қарши курашни тартибга солувчи 12 та халқаро конвенциянинг аъзосидир.

Халқаро сиёсат борасида гап кетганда муайян бир мамлакат учун энг аввало ўз миллий манфаатларини амалга ошириш борасидаги стратегияга эътибор қаратилади. Ўзбекистон ва АҚШ ўртасидаги ҳамкорлик ҳар икки мамлакат халқи манфаатларини ифодалади.

Бугунги кунда икки мамлакат

Дарҳақиқат, сўнгги йиллар ичида Ўзбекистон стратегик манфаатларини тақомиллаштириб бориб, дунёнинг турли жойларида ва айниқса, Марказий Осиё минтақасида барқарорликни мустаҳкамлаш соҳасида бошқа мамлакатлар, халқаро ва минтақавий ташкилотлар билан фаол ҳамкорлик қилиб келмоқда.

«Ўзбекистон Республикаси халқаро ҳамкорлик жараёнига мумкин қадар тезроқ қўшилиши керак. Агар халқаро ҳуқуқий нормалар асосида янги халқаро тартиб қарор топтириладиган бўлса, Ўзбекистоннинг унда ўзининг муносиб ўрнини эгаллашига ҳаракат қилиш керак», деб таъкидлаган эди мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ Президентимиз Ислам Каримов. Бу стратегик ҳулосага яна шунини қўшимча қилиш мумкинки, Ўзбекистон мустақил ички ва ташқи сиёсатини олиб бориш, ўзаро фойдали ҳамкорликни ҳеч қандай воситачиликсиз амалга ошириш йўлидан огишмай бормоқда.

Маълумки, жаҳон ҳамжамиятида фаол иштирок этиш ва мамлакат миллий манфаатларига мис келадиган кўп томонлама ташқи сиёсат юритиш давлат суверенитетини мустаҳкамлашнинг муҳим шартини саналади. Бунинг учун энг муҳим шарт-шароит мамлакатнинг дунё мамлакатлари томонидан тан олинганлиги ва дипломатик алоқалар ўрнатганлигидир. Ўзбекистон ўзи учун бу шарт-шароитни шакллантира олди. Бунинг исботини мамлакатларини жаҳон сиёсий майдонидан муносиб ўрин эгаллаб бораётганидан ҳам кўриш мумкин.

Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда минтақавий хавфсизликни таъминлаш ва тинчликни ўрnatувчилик ролига, унинг бутун дунёда вазмин ва ошқора юрtaётган ташқи сиёсатига жаҳон ҳамжамияти юқори баҳо бермоқда. Айниқса Афғонистонда амалга оширилган ақсилтеррор ҳаракатлар жараёнида Ўзбекистоннинг

«...Геосиёсий мувозанат ҳар доим давлатларнинг куч ва манфаатлари тенглиги асосида қурилган, бу эса уларнинг барқарор ички ривожланишини таъминлаган. Бир вақтнинг ўзида минтақанинг барча давлатлари билан чегарадош, қудратли, иқтисодий, ҳарбий салоҳиятга эга бўлган Ўзбекистон Республикаси Марказий Осиёда ҳал қилувчи кучга айланиб бормоқда. Ўзбекистоннинг ўз сиёсатини юритишдаги изчиллиги унинг келажагини олдиндан белгилаб беради», деб ёзади «Новая известия» газетаси.

ҲАМКОРЛИК

минтақа сиёсий жараёнларидаги ўрни ва нуфузи ўз исботини топди. Ўзбекистон мустақилликка эришган дастлабки кунларданқў ўз ташқи сиёсатининг тамойилларини ишлаб чиқар экан, қўшни Афғонистондаги вазиятнинг ижобий ҳал этилишига ҳисса қўйишни устувор вазифалардан бири сифатида эътироф этган эди. Бундай йўл туттишда Республикаимиз ҳукумати Афғонистоннинг экстремизм ва радикализм, наркотик моддаларнинг тарқалиш ўчоғига айлантирган, узққ давом этган ҳарбий-сиёсий бўҳрон ёш ўзбек давлати ва бутун Марказий Осиё минтақасининг барқарор сиёсий ва иқтисодий тараққиётига таҳдид солишидан келиб чиққан эди.

Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд вужудга келтириш бўйича БМТнинг тегишли қарорларини ишлаб чиқиш, давлатлар ўртасида кўп қиррали ҳамкорлик тизимини ташкил этиш каби минтақавий хавфсизликнинг муҳим муаммоларига эътиборни қаратгани бежиз эмаслигини вақтнинг ўзи тасдиқлади.

Президент ташаббуси билан қабул қилинган беш асосий таъминот Ўзбекистон ташқи сиёсати йўналиши ҳамда мезонларини белгилашда муҳим роль ўйнайди. Мамлакатимизнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги эркин ташқи сиёсатини амалга ошириш имкониятини яратди.

Бугун Ўзбекистон давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда умуминсоний қадриятлар устуворлиги, можароларни тинч йўл билан ҳал қилиш, ташқи сиёсатда тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик, фойдалилик, ички ишларга арамлашмаслик принципларига асос-

лигини, Марказий Осиё ва унда яшовчи халқларнинг тақдири учун зиммасидаги масъулиятни англаб, Шанхай ҳамкорлик ташкилотига (ШХТ) кириб, унинг муассиси ва тенг ҳуқуқли қатнашчисига айланди. Жорий йилнинг 14-16 июн кунлари ШХТнинг Тошкент саммити арасида пайтахтимизда Ўзбекистон, Россия, Хитой, Қозғистон, Қирғизистон ва Тожикистон иқтисодиёт ва савдо вазирлари раҳбарлигидаги делегация иштирокидаги мажлис бўлиб ўтди. Мазкур йиғилишда Ўзбекистон Президенти томонидан илгари сурилган Марказий Осиё умумий бозорини ташкил этиш ҳақидаги ташаббус муҳокима этилди ва иштирокчилар томонидан мазкур таклифнинг истиқболли жиҳатлари эътироф этилди.

Эътироф этиш керакки, халқаро ва минтақавий барқарорликка таҳдидлар янгича кўриниш олаётган, дунёнинг геосиёсий ва иқтисодий қиёфасида кескин ўзгаришлар юз бераётган шароитда ШХТнинг аҳамияти чексиз. Шу боисдан ташкилотнинг нуфузи ортиб бормоқда. Минтақанинг Покистон ва Ҳиндистон каби салоҳиятли давлатларининг ШХТга аъзо бўлишига интилаётгани, Афғонистон, Мўғулистон каби давлатларнинг ташкилот фаолиятига қизиқиши ортиб бораётганлигининг ўзи ҳам бунинг исботи бўла олади.

Ўзбекистоннинг ҳамкорлик ва хавфсизлик борасидаги қарашлари ШХТга аъзо бошқа давлатлар қарашларидан фарқ қилмайди. ШХТ ўз олдида урушлар ва турли ҳарбий-сиёсий ўқнашувларнинг олдини олиш, тинч ва фаровон ҳаётга эришишдек улуг мақсадни қўйган. Мамлакатимиз манфаатлари ҳам хавфсизлик, иқтисодий

корликни мувофиқлаштириш бўйича Тошкент (2000 йил 10 феврал) халқаро конференцияси; «Марказий Осиё минтақаси хавфсизлиги ва нарқобизнеснинг таҳдиди» мавзусида Вашингтон шаҳрида (2000 йил 15 март) ўтказилган конференция; НАТОнинг «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастурига (1994 йил 11 январ) аъзо 19 давлатдан ташқари яна 26 ҳамкор мамлакатларнинг Брюсселда бўлиб ўтган НАТО — Ўзбекистон қўшма йиғилишида (2001 йил 8 ноябр) Марказий Осиё давлатлари орасида Ўзбекистоннинг халқаро терроризмга қарши курашдаги позицияси минтақа барқарорлигининг қафолати сифатида баҳоланганлиги; Ўзбекистон Марказий Осиё минтақасида халқаро терроризмга қарши ақсилтеррор коалициясига биринчилардан бўлиб ёрдам кўрсатганлиги; Минтақанинг Қозғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон давлатлари «Марказий Осиё Ҳамкорлиги» (2002 йил 28 феврал) ташкилотини тузилганлиги; Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг расмий давлат ташрифи (2002 йил 11-14 март) чоғида АҚШ давлати билан икки томонлама стратегик ҳамкорлик масалалари юзасидан жуда муҳим ҳужжатлар имзоланди. Шунингдек, Ўзбекистон ва Эрон давлатлари (2002 йил

ўртасида ҳарбий ва ҳарбий техника ҳамкорлик соҳасида, шунингдек, терроризм, наркотик савдо-си, қурол тарқатиш сингари хавфхатарларга қарши кураш бўйича 15 га яқин турли битимлар мавжуд.

Энг муҳими, Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги фаолияти Марказий Осиёда барқарорлик ва хавфсизликни таъминлашга ҳисса қўшмоқда.

Минтақадаги юқори салоҳиятли давлат саналган Ўзбекистоннинг қудратли ва ишончли шериклар билан ҳамкорлиги унинг мавқеи янада ошишига хизмат қилмоқда.

Табиийки, тинч ва хавфсиз минтақада барқарор раванқ топётган, келажаги буюк давлатга ишончли ҳамкорлик юрta олади. Ўзбекистоннинг глобал хавфсизликнинг муҳим қатнашчиси ва ажралмас қисми сифатида Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни сақлаш ҳамда минтақадаги хавфсизлик тизимини барпо этишдаги аҳамияти ортиб бораверади.

Шавкат ЁДГОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
президенти ҳузуридаги
Давлат ва жамият қурилиши
академикси
аспиранти

МУСТАҚИЛЛИК — ҲУҚУҚ ДЕМАКДИР

«НУҚУҚ»

Батан,
истиклом,
истик бола

ҲАЁТ КЎЗГУСИ

Етти — ҳосиятли рақам. Агар уни ёш билан қиёслайдиган бўлсак, бу ёшда ҳар бир ўқувчининг мустақил фикри бўлади. Ҳаётни бир кўзгу деб қарасак, ундаги бор ҳақиқатни юзага чиқаришда «НУҚУҚ» ўзининг мустақил йўлини топиб олган десам муболаға бўлмайди. Бу ўринда газетани илк тетапоё ёшдан шу даражага келтиришда тинмай заҳмат чекиб изланаётган ижодкорларнинг хизмати катта.

Жамоада иш бошлаганимга кўп вақт бўлмаган бўлса-да, журналистлик нақадар машаққатли ва масъулиятли касб эканини англаб етдим. Газета ҳаёт кўзгуси эканини илк мақолам унда чоп этилганида ҳис этдим. Чунки олдин мақолага субъектив ёндашган бўлсам, чоп этилгач кўпчилик нигоҳи билан қараб баҳо беришга тўғри келди.

Етти ёшдан ошиб етмиш...га етишида, кўпчиликнинг сеvimли газетасига айланиб қолишида «НУҚУҚ»ка доим омад ёр бўлсин.

Адолат МУСТАФОЕВА,
мусаххих

Республика Бош прокуратурасининг ҳуқуқий наشري — «НУҚУҚ» газетаси 27 август куни етти ёшга тўлди. Биз, «НУҚУҚ»чиларга етти йилда сиз, азиз ўқувчиларимиз билан уч юз эллагинчи марта газетамиз орқали дийдор кўришиши насиб этмоқда.

Ўтган йиллар давомида «НУҚУҚ» ўз ўқувчиларининг меҳрини қозона олди. Нашримиз уларга манзур бўладиган даражада бўлиши учун яна нималар қилишимиз керак? Бу саволлар ўй-фикримизни тарқ этмайди, изланиш, изланиш ва яна бир бор изланишга чорлайди.

Ҳар қандай матбуот нашрининг савиясига одил баҳони ўз ўқувчилари беради. Шундай экан, биз, журналистлар уларнинг фикрларига қўлоқ тутганимиз маъқулроқ бўлади.

Мавжуда РАЖАБОВА,
юридик фанлари доктори:

«НУҚУҚ» юридик газетасининг ашаддий муҳлисиман. Бу нашр сермазмун мақолаларга, ҳуқуқ-тартибот идоралари, айниқса, мен учун жуда қадрили бўлган прокуратура фаолиятига доир муҳим маълумотларга, ҳуқуқий маслаҳатларга, ҳуллас, ҳуқуқий дунёқараш ва тафаккуримизни юксалтирувчи, айрим ҳолларда илмий баҳс-мунозараларга чорловчи материалларга бойлиги билан бошқа газеталардан ажралиб туради. Энг муҳими, газетани тайёрлаш билан шугулланувчи журналист-юрислар давр талабини доимо ҳис этган ҳолда уни мазмунли, ўқишли чиқаришга интилишлари таҳсинга сазовор деб ўйлайман.

Фурқат ШОДМОНОВ,
юридик фанлари доктори:

Газета ёки журнал жамоатчилик фикрини шакллантирибгина қолмай, балки ўз саҳифаларида ижтимоий фикрни тўлароқ акс эттирмоғи лозим. Шундагина у эркин фикр минбарига айланиб, халқнинг қўнғлига йўл топа олади. Журналист учун энг зарур фазилатлар нима деб сўрасалар, қўнғилдаги жавоб берган бўлардим: ҳолислик, ҳаққонийлик, профессионализм, иқтидор, журъд ва маҳорат. Мен «НУҚУҚ» газетасида журъд ва маҳорат билан ёзилган мақолаларни қолдирмай ўқиб бораман. Уларнинг муаллифлари кўпчиликнинг назарига тушиб улгуришган. Нашрингизда бундай юксак савияли материаллар кўпроқ берилишини истардим.

Халқнинг қўнғилдаги ҳақиқат газетани чиқариш осон эмас. Бу йўлда ижодий жамоага доимо омад ёр бўлсин.

Гулехра РАЗЗОКОВА,
ҳуқуқшунос-журналист:

«НУҚУҚ» нафақат ҳуқуқ-тартибот органлари, балки кўп сонли аҳолининг ҳам сеvimли газетасига айланиб улгурди. Бунда «НУҚУҚ»чиларнинг ўзига ҳос сермашаққат меҳнати бор, албатта. Истиклол байрами арафасида етти ёшини нишонлаётган тахририят жамоасининг олдида ҳали янгидан-янги ижодий довлонлар турибди. Мен уларга ана шу довлонларни муваффақиятли забт этишларини тилаб қоламан.

Усмонали УМАРАЛИЕВ,
фермер хўжалиги раҳбари, Бешариқ тумани:

Мутахассислигим журналист бўлгани боис «НУҚУҚ» газетасига меҳрим бўлакча. Лекин ҳаёт тақозоси билан касбимни ўзгартиришга тўғри келса-да, бундан асло норози эмасман. Очигини айтганда, фермерлиқни бошлаганимда ҳақ-ҳуқуқимизни яхши билмаганим сабабли кўпдан-кўп тўсиқларга дуч келганман. Лекин бугунга келиб, туманимизда фермерликка муносабат бутунлай ўзгарди. Ҳукуматимиз томонидан кўрсатилган амалий ёрдамни ҳар қадамда ҳис этиб турибмиз. Фермерларга мустақил фаолият қўриш учун етарли шарт-шароитлар яратилмоқда. Айниқса, техника, минерал ўғит, сув, ёнғили ташминотида катта иқбодий ўзгаришлар рўй берди. Қўнуни ҳимоячилари, айниқса, прокуратура ходимлари бизнинг манфаатларимиз бўлишига йўл қўйилмапти. Бунинг натижасида бу йил гадалдан мўл ҳосил олдик, лахта ҳосилдорлиги ҳам юқори бўлиши кутиляпти. Энг муҳими, моддий турмушимиз яхшиланиб бормоқда. Булар ҳақида, туманда фермерлиқни ривожлантириш борасида тўплаган тажрибалар ҳақида газетангизга мақола ёзиш ниятидаман.

Умрзоқ АНОРКУЛОВ,
фермер, Охангарон тумани:

Газетангиз ходимларини «НУҚУҚ» етти ёшга тўлиши муносабати билан оиламиз номидан қутлайман. Мен ўтган йилги ер масаласини ҳал қилишда ёрдам сўраб, тахририятга мурожаат қилган эдим. Газетанинг ва Тошкент вилояти прокуратурасининг алашулуви билан муаммоларини ҳал бўлди. Бунинг учун сизларга ва прокуратура ходимларига миннатдорчилик билдираман. Энди мен ҳам «НУҚУҚ»нинг энг яқин муҳлисиман.

Форишлик Қувондик ҲАБИБУЛЛАЕВ (телефон орқали):

Газетада истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мавзусидаги мақолалар менга маъқул бўлди. Назаримда мавзулар доирасини янада кенгайтириш керак. Бугунги кунда судхўрлар, товламачлар ва фирбибарлар уруги кўпайиб кетаяпти. Газетада уларнинг башарасини очиб ташлаш, оддий одамлар уларнинг тузогига тушиб қўлмаслиги учун юридик маслаҳатлар бериб бориш фойдадан холи бўлмайди.

Ўқувчиларимиз, ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлар ходимлари билан ўтказилаётган матбуот анжуманлари, юзма-юз учрашув ва мулоқотларда, мактублар ва телефон орқали сўхбатларда газетамиз муҳлислари томонидан билдирилаётган бу каби ранг-баранг фикр-мулоҳаза ва тақлифлар келгуси фаолиятимизда жуда асослади, албатта. Мақсадимиз — «НУҚУҚ»ни ҳақиқий профессионал ҳуқуқий газета сифатида матбуот бозорига етакчи мавқега олиб чиқишдан иборат. Бу ишда биз кўп сонли ўқувчиларимиз ва муаллифларимизга таянамиз.

Жаҳонгир МАХСУМОВ,
бўлим муҳаррири

... Оммавий ахборот воситалари мансabdорларнинг тўрачилиги, коррупция, мустабидлик ва боқимандалик психологияси йўлида мустахкам гов бўлиб, қонунчилик меъёрларини рўёбга чиқариш, ислохотларнинг бориши ва инсон ҳуқуқларига роя этилиши устидан назорат қилишнинг таъсирчан воситаси бўлиб қолиши зарур.

Ислом КАРИМОВ

Яқинда бир дўстим янги уйга кўнаётганлиги сабабли хашарга чакирди. Уйдаги китоб жавонларини йиғиштира туриб газеталар тўпламига кўзим тушди. Қоғозлари сарғайиб кетган газеталарнинг чиққан санасига қарасам, саккиз йил олдин чоп этилган экан. Уларни варақлар эканман, турли-туман мавзудаги мақолаларга қараб хаёлга ботдим. Қизик, неча йил аввал мана шу мақолаларни ёзган журналистларнинг баъзилари бугун уларни эслай олиш-маса ҳам керак. Лекин мақола саҳифалардан юракларга кўчиб яшайверади.

ЎзМУнинг журналистика факультетида ўқитганимда домларимиздан бири оммавий ахборот воситаларига таъриф берар экан, шундай деганди: «Таъсирчанлик ва оммавийлик жиҳатидан телевидение биринчи ўринда туради. Энг қўлайи эса — радио. Уни бошқа иш билан банд бўлсангиз ҳам эшитаверасиз. Энг тезкори — интернет. Ундаги ахборот санокли сонияларда бутун дунё бўйлаб тарқалади. Матбуот эса ахборотни энг узок сақлайдиган восита. ТВ

ёки радиога кўрсатув ва эшиттиришлар бир-икки марта такрор берилиши мумкин, холос. Лекин газета-журнални хоҳлаган пайтингизда қайта-қайта ўқиш имкониятингиз бор». Бу фикрга қўшилимай иложимиз йўқ.

Бундан ўй олдин «Qonun himoyasida» бирлашган тахририятда иш бошладим. Ундан аввал радиога ишлаганим сабаб-

МЕН УЧУН КАТТА МАКТАБ

ли газета иши менга жуда осон туюларди. «НУҚУҚ» газетаси учун тайёрлаган биринчи репортажим қайта-қайта тахрирдан ўтиб, кейин чоп этилди. Мана шу жараёнда мен журналистиканинг ҳақиқий масъулияти ва машаққатини ҳис этдим. Кичкинагина репортажим менга катта бир мақоладай қувонч бағишларди. Ҳамкасбларимнинг қўллаб-қувватлаши туфайли кейинги ишларим осон кеча бошлади. Уларнинг маслаҳатларига амал қилиб, қаламим тобора қулайлаётган бўлди. Шу қўнғача газетада бир қатор мақолаларим эълон қилинди.

Газетамиз ҳуқуқий нашр бўлганлиги сабабли унда кўпроқ мамлакатдаги ҳуқуқий жараён ёритилади. Собик иттифок даврида фуқаролар прокуратура органларини қораловчи орган деб ҳисоблар эди. Истиклолдан сўнг амалга оширилган ислохотлар туфайли мазкур органга қўнуни ҳимоячиси сифатида қараладиган бўлди. Унинг фаолиятига ошқоралик берилди. Ҳуқуқий нашрлар эса халқ ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари орасида ўзига ҳос кўприк бўляпти.

Бугун етти ёшини нишонлаётган «НУҚУҚ» газетаси ҳам республика нашрлари орасида салмоқли ўринга эга. Мен газетамизга фаолиятимни ўзим учун катта мактаб деб биланман. Умид қиламанки, бу даргоҳда қўриб ўрганганларим асосида қилган ижодим йиллар ўтгандан кейин ҳам қайта-қайта ўқишга арзиғулик бўлади.

КЎРИНГ, ҲАВАС ҚИЛИНГ

Газетхонларнинг эътиборларини бир нарсга қаратмоқчиман: 1997 йил 27 август. Бу сана сизларга таниш бўлса керак, айниқса «НУҚУҚ»нинг доимий муштарийларига. Чунки газетамиз шу куни ташкил этилган. Бу жараёнга бевоСИТА гувоҳман. Республика Бош прокуратурасининг наشري — «Qonun himoyasida» журнали чика бошлагач, бир йилдан сўнг «НУҚУҚ» дунёга келган.

Мана бугун шунга ҳам етти йил тўлибди. Газета ва журнал ходимлари бирлашган тахририятда фаолият кўрсатиб келаяпти. Инсон ўз меҳнатига баҳо беролмаслиги табиий. Газетадаги етти йиллик меҳнатимиз, мақолаларнинг савияси ҳақида фикр билдиришни газетхонларга қолдирамиз.

Тахририятни катта бир оилага қиёслаш мумкин. Бу ердаги ижодий муҳит, ўзаро ҳурмат, самимий муносабатлар ҳавас қилса арзиғуликдир. Ҳамкасбларимга соғлиқ, оилавий бахт ва ижодий муваффақият тилайман.

Гули ҲОЖИБОЕВА,
компьютер оператори

МАДҲИНГНИ КУЙЛАЙМАН, ВАТАНИМ — ОНАМ...

Гуландом ТОҒАЕВА

ЮРТ ТАЪРИФИДА

Ойларга тароқ солмиш
Ўрқач-ўрқач тоғлари,
Кўзларимга нур эмиш
Шу юртинг ардоғлари,
Осмонларнинг парчасин
Юракларга сочган юрт,
Субҳларнинг дарчасин
Жарангладиб очган юрт...

Сен десам қаламимдан
Тўкилади инжулар,
Нозанин майсаларнинг
Кипригинда орзулар.
Тингла она тупроқни,
Унда йиллар авжи бор.
Сахроларнинг тубинда
Дарёларнинг мавжи бор...

Сахроларда адашган
Фазодан йўл топармиш.
Дилсизлар юртин севса,
Ўтлуғ кўнгул топармиш.
Ерсиз яшаш мумкин
Ғариб не йўл топармиш?

Осмонларнинг парчасин
Юракларга сочган юрт,
Субҳларнинг дарчасин
Жарангладиб очган юрт.
Рухим юлдуз истаиди,
Дил қоракўз истаиди,
Юртим, таърифингдан,
Шеърим бахт сўз истаиди...

Поездлар жўнаса Сурхондарёга,
Мен қайта келаман дунёга.
— Онажон, мен қачон лойиқ бўламан
Мен сенга фарзандман деган даъвога?

Кўлларингни очиб ёруғ дуога,
Талпинасан мангу нурга, зиёга.
— Отажон, мен қачон лойиқ бўламан
Мен сенга фарзандман деган даъвога?

Гуллар кулгичини элтиб ҳавога
Болари ҳам учар тубсиз фазога.
Мен бу шодлигимни қайга элтайин,
Қашқадарёгами, Сурхондарёга?

Соғинчлар бошласа Сурхондарёга,
Мен қайта келаман дунёга.
— Ватаним, мен қачон лойиқ бўламан
Мен сенга фарзандман деган даъвога?

ЎЗБЕКИСТОН

Ойнинг ёғдусида сочлари тилла,
Кўннинг ёлқинида ёноқлари ол.
Йлоҳий ишқ билан бақамти, билла,
Нурлар тўлкинида солланган аёл.

Тоғларда қор қалин, дарёлар серсув,
Далалар иккиқат, яйловлар бўлиқ.
Боши юлдузлардан ҳам чексиз сурув,
Говмушлар елини тулупдай тўлиқ.

Майсазор устидан учади чиллак —
Онасидан қирга қочади бола...
Мана бу жарликлар миллион йиллик,
Бу тепа — осмонга буй чўзган қалъа.

Ўзбек, энг қадимги халқсан жаҳонда,
Дунёнинг тарихи сенсиз ўқилмас.
Сен тоғдек, дарёдек, тупроқдек, ердек
Хаёт манбаисан абадий, ўлмас.

Рустам МУСУРМОН

ЎН САККИЗ ЁШЛИЛАР ВАТАНИ

Қалб қалбага отади бир пайкон,
Гоҳида ошқора, гоҳ пинҳон.
Орзуга ғарз тўла бу макон —
Ўн саккиз ёшлилар ватани.

У ерда керакдир кўп сабот,
Ишончи кўксингга қил қанот.
Узоқлаб кетяпсан сен наҳот,
Ўн саккиз ёшлилар ватани.

Вақт кетиб боряпти, ҳув ана,
Тушунар мени ким бор яна?
Мен бугун кўчанга девона,
Ўн саккиз ёшлилар ватани.

Ватанки, керакмас устоз, пир,
Топасан изласанг гар меҳр.
Қадрингга етмадим мен, кечир,
Ўн саккиз ёшлилар ватани.

Шерзод АБДУСАМАТОВ

ҲАЁТ

Бир қарич ерингда унган нолангман,
Ризқдан мадор бердинг умидларимга,
Висолингга мушток-чанқоқ болангман,
Томирим боғланган она заминга.

Кўрар кўзим, борар йўлим, ҳамсоям,
Дардимга дармондош, дардчил ўзинсан.
Болаликнинг ўтли хотиралари
Бош олиб кетолмас эртақларингдан.

Ҳаёт гулшанида унган япроқдай
Бағрингда гоҳ осмон, гоҳида ерман.
Сен буюк саждагоҳ, мен эса оддий
Умри қоғозларга соврилган шеърман.

Адолат МУСТАҒОЕВА

Шеъримнинг сарлавҳаси,
Дилдаги илҳомим — сен.

«Эл бўлиб, виқор-ла юр!»
Дилда давлат порлаюр.
Мени ким деб чорлаюр,
Аслида ўз номим — сен.

Қадди баланд, тикдирман,
Шиддатим зўр, тек турмам.
Ўзбегингман, бекдирман,
Бир буюк султоним — сен.

Турон элим, турк элим,
Коинотга кўрк элим,
Суянгани эрк элим,
Кўҳна Туркистоним — сен.

«Шиддатингда қачин бор,
Кўёш қадар яқин бор!»
Демокча-да ҳаққим бор,
Бил, соҳибқироним — сен.

Ўтди қанча замонлар,
Сандони йўқ қамонлар...
Афросиёб томондан
Йўл олган қарвоним — сен.

Тупроғи тилло Ватан,
Озодсан, илло Ватан.
Тоабод гулла, Ватан,
Хур Ўзбекистоним — сен!

Ориф ТЎХТАШ

ФАХРИЯ

Кўз очиб кўрганим — сен,
Ҳам таним, ҳам жоним — сен!
Уйим — сен, кўрганим — сен.
Не деб таъриф айлайин,
Тарихингдан сўз дегим

Ўзига бек ўзбегим,
Ер — узук, сен — кўздегим,
Келса, шуҳрат-шоним — сен.

Хурлик бўлиб мақсудинг,
Гоҳ қулиб, гоҳ ўқсидинг.
Аждодларим кўксидан
Силқитган қоним — сен.

Умримнинг ҳар лаҳзаси,
Ҳар нафас, ҳар лавҳаси,

ВАТАН АРДОҒИДА

Ватан!
Магар дарахт эрсанг,
Танангдаги япроқман.
Гар заминга қиёс этсам,
Бағрингдаги тупроқман.
Шовуллаган денгиз десам,
Ўрқач-ўрқач тўлқинман.
Ловуллаган гулхан бўлсанг,
Тегрангдаги учқунман.
Гар дарахтга завоёт етса,
Япроқлари хазондир.
Заминга сал пугур кетса,
Тупроғи ҳам вайрондир.
Денгиз суви қуриса гар,
Унда тўлқин қоларми?
Буткул сўнса гулхан магар,
Сўнг аланга оларми?
О, ватаним!
Илдизи зўр,
Улкан дарахт экансан.
Муқтақиллик — буюк неъмат,
Муродингга етгансан!
Жаннатмакон бир боғ экан,
Менинг она маконим.
Кўкка томон буй чўзаркан,
Гўзал Ўзбекистоним!
Ўтмишинга шохид осмон,
Темур бобо юлдузинг.
Талотўпдан ўтдинг омон,
Чароғондир қундузинг.
Оққан дарё оққан мисол
Мағрур борар қарвонинг.
Жаҳон аҳли қолдирар лол
Ўртбошимиз — қарбонинг.
То тирикман кўксим қалқон,
Садқа бўлсин бу таним.
Асрайман то бор экан жон,
Ўзбекистон — Ватаним!
Тўлқин ЭШБЕК

ИСТИҚЛОЛИНГ МУБОРАК БЎЛСИН!

Бу кунни сен кутдинг кўплаб асрлар,
Курашди қанчалар асил насллар,
Интизор кечирдинг қанча фасллар —
Халқим, истиқлолинг муборак бўлсин!

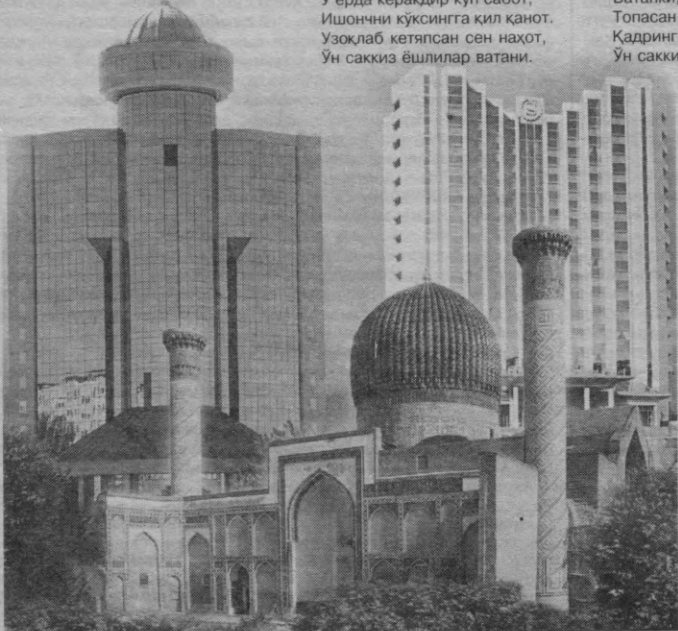
Шўрони завқ билан куттандинг бир кун,
Истиқлол берар деб ўйловдинг у кун.
Лекин алданганинг билинди бутун —
Халқим, истиқлолинг муборак бўлсин!

Номига «озод халқ» номини олдинг,
Аслида «акангга» қўл бўлиб қолдинг,
Муқтақил бўлай деб курашдинг-толдинг,
Халқим, истиқлолинг муборак бўлсин!

Уч марта ўзгартиб имло-хатингни,
Саводсиз халқ дея атаб отингни,
Кўп ночор ўтказдинг сен ҳаётингни —
Халқим, истиқлолинг муборак бўлсин!

Пахта етиштириб, яратдинг тоғлар,
Барпо этдинг ажойиб кўп эрам боғлар,
Лек «пахта иши»дан кўнглингда доғлар,
Халқим, истиқлолинг муборак бўлсин!

Бугун сен муқтақил, жаҳон олди тан,
Ўзбекистон бўлди муқаддас Ватан,
Истиқлол йўлида сен бир жон, бир тан —
Халқим истиқлолинг муборак бўлсин!
Абдуваҳоб ХОҲИБОВ
Тошкент Давлат молия институти доценти

СУД БУГУНГИ КУНДА АВВАЛГИДЕК ҲУКМОН КОММУНИСТИК ТИЗИМНИНГ ҚАТАҒОН ВА ЖАЗОЛАШ

**АППАРАТИ ЭМАС, БАЛКИ У ҲАР БИР ИНСОН ВА ФУҚАРОНИНГ ҲУҚУҚ
ҲАМДА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ИШОНЧЛИ ТАРЗДА ҚЎРИҚЛАШ ВА ҲИМОЯ ҚИЛИШГА
ҚАРАТИЛГАН ЧИНАКАМ МУСТАҚИЛ ДАВЛАТ ИНСТИТУТИГА АЙЛАНМОҚДА.**

Онажон РАЗЗОКОВА 1955 йили Сарабий қишлоғида туғилган. Шоир: қонун устуворлигини таъминлаш. Маҳаллий ва марказий газета-журналлари қолдирмай ўқиб боради. Матбуотни ҳаётимиз ойнаси деб тушунади. Байрам арафасида О.Раззокова билан учрашиб, бир неча савол билан муурожаат қилдик.*

кетганлигини тасдиқлашни қувончли ҳолат деб ҳисоблайман.

— Суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотлар ҳақида фикрингизни билдирсангиз.

— Бу соҳада кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмоқда. Энг аввало, жиноят, жиноят-процессуал қонунчилиги ва бошқа

тан айблов ҳукми чиқариш шартми?

Албатта, бундай ҳолларда судланувчи ва жабрланувчининг ярашганлигини эътиборга олиб, жиноят ишини тугатиш иккала оила учун ҳам фойдали бўлади. Судларнинг жазоловчи орган эмас, балки инсон ҳуқуқларини

мақола-ларга аҳолининг қизиқиши жуда катта эканини билдирилаётган фикр-мулоҳазалар орқали билиб олам.

— Судьяларга, айтилик, сизга судланувчи тарафидан тазйиқ ўтказиш ҳоллари бўлганими?

— Ҳа, баъзан бундай ҳоллар бўлиб туради. Айримлар жиноят ботқоғига ботиб, бир неча марта судланиб, судда айбини хаспўлашга, ҳатто таҳдид қилишгача борадилар. Масалан, илгари одам ўлдириб қамалиб чиққан шахс безориликка айланган эди. Унинг жамият учун хавфлигини эътиборга олиб озоликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Ҳукм ўқиб эшиттирилгач, у менга қараб: «Ҳали қараб тур, сенга қўрсатаман, ҳисоб-китоб қиламан», — деб баланд овозда қичқирган эди. Албатта, бундай ҳолларда судья босиқ, мулоҳазали бўлиши, таҳдидлардан қўрқмаслиги керак.

— Бугунги зўли қандай бўлиши керак деб ўйлaysиз?

— Зўли шахс ҳар тарафлама мукамал инсон бўлиши, оилада, ишда, жамиятда ўз ўрнини, маъкеини эгаллаши, бошқаларга ибрат бўлиши лозим деб ҳисоблайман. Негаки улар жамиятини таракқийга бошловчи кучдир.

Ҳар бир зўлига эътибор унинг сазй-ҳаракати, жамиятда тутган маъкеига боғлиқ. Шу билан бирга, мен судья-зўлига эътибор суд ҳокимиятининг тўлақонли мустақиллигини таъминлашга боғлиқ деб ҳисоблайман. Кейинги йилларда соҳада амалга оширилаётган ислохотлар, аввало, инсон манфаатларини кўзлайди. Қолаверса, судьянинг мустақиллигини таъминлаш, унинг обрўсини оширади.

— Спортга қизиқасизми?

— Жуда қизиқаман, айниқса, вақт топсам албатта теннис, волейбол, сузиш билан шугулланаман.

Оилада фарзандлар тарбиясини энг олий бурчим деб биламан. Уларнинг одоби, юриш-туриши, ўқишдаги муваффақияти менга боғлиқ эканини доимо ҳис қилиб тураман. Худого шукр, фарзандларимдан кўнглим тўқ.

Қизим Хуршида мамлакат фан олимпиадасида совриндор бўлиб, Миллий университетга имтиҳонсиз қабул қилинди. Яқинда турмушга узатдим. Ўғлим Шерали Бўстон академик лицейини тугатиб, ўқув даргоҳига бориш учун тайёргарлик кўрмоқда.

Ўғлим Азизбек эса Бўстон шаҳридаги 22-мактабнинг 9-синфини имтизони тугатиб, иқтидорли болалар лицейида ўқишни давом эттиришга аҳд қилган. Ораузи — Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетига кириб таълим олиш.

Фурсатдан фойдаланиб, барча ҳамкасбларимни, прокуратура ходимларини Мустиқиллик байрами билан қизгин кўтлаб, ишларига барака, оилавий тотувлик, соғлиқ тилайман.

«НУҚУ» мухбири
Нуриддин ОҚНАЗАРОВ
сўхбатлашди

«СУДЛАР ЖАЗОЛОВЧИ ОРГАН ЭМАС»

— дейди Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган юрист, жиноят ишлари бўйича Эллиқалъа тумон суди раиси Онажон РАЗЗОКОВА

пириб бера оласизми?

— Албатта, бу менинг хотирамда унутилмас воқеа бўлиб муҳрланиб қолган: безорилик жиноятини содир қилган кишининг ишини халқ маслаҳатчилари билан бирга қўриб ҳал қилганимиз. Давлат айбловчиси марҳум Аминов Болтабой ака эди.

Жуда ҳаяжонланганман. Ҳатто изтиробга ҳам тушганман, негаки, мустиқил судья бўлиб инсон тақдирини ҳал қилиш осон эмас экан.

Суд маслаҳатхонасида узок вақт қолиб кетганимиз, ҳукмнинг аввал қораламасини, кейин асл нусхасини ёзганим, уни эълон қилиш пайтида қаттиқ ҳаяжонланганим, овозимда титроқ пайдо бўлгани, ишини тугатгач эса анча енгил тортиган ва ҳукм устидан ҳеч қандай шикоят ёки протест бўлмагани кечагидек эсимда...

Кўргани ишларимда ҳар бир судланувчининг тақдирини мени ташвишга солади, баъзан туну кун ҳаёлимни банд этади. Хато қилган инсонни тўғри йўлга солиш имкониятини излайман. Иш баъзан ачинарли, баъзан қувончли ҳукм чиқариш билан аяқланади.

17 йиллик судьялик фаолиятида бир марта ўлим жазоси бериш билан ишни аяқлаганимиз. Бу йигит тоғасининг уйига ўғир-ғир қилиб қўйган, уни ўша шафқатсизларча ўлдирган. Орасини, укасини дўппослаб, пичоқ билан таҳдид солиб, оғир жароҳат етказган.

Ҳукм ўқилгандан кейин залда қарсақ бўлиб, «рахмат» деган хитобларни ҳам эшитганман.

— Фаолиятингизда оқлов ҳукми чиқаришга ҳам тўғри қилганими?

— Икки марта оқлов ҳукми чиқарганман. Биринчиси, бир аёл эри келиб қолганлиги сабабли «дон олишиб юрган йигити»га тухмат қилиб, номусига теғмоқчи бўлганлиги тўғрисида ариза берган. Иш судга келгач, «жабрланувчи» барча қилмишларини бўйнига олиб, судланувчи йигитдан кечирим сўраганлиги сабабли йигитнинг ҳаракатларида жиноят аломати йўқ деб топилиб, оқлов ҳукми чиқарилди.

Иккинчиси, адвокат аёлнинг тақдирини билан боғлиқ иш бўйича ҳам аёлга нисбатан оқлов ҳукми чиқарилди ва бу ҳукмлар юқори суд инстанцияларига кўрилиб, ўзгаришсиз қолдирилган.

Ярашув тўғрисида ишларни кўришда ҳам тарафларнинг ихтиёрий равишда келишиб, ярашиб

қонунларга киритилган ўзгариш ва қўшимчаларни, кодексларнинг давр талабига мослаб янгидан қабул қилинганлигини айтиб ўтиш жоиз. «Судлар тўғрисида»ги қонуннинг янги тахрирда қабул қилиниши, 2001 йил 1 январдан бошлаб фуқаролик ишлари бўйича судларнинг фаолият кўрсата бошлагани, яъни ихтисослаштирилиши судлар фаолиятида тўб бурилиш бўлди.

2001 йил 1 январгача жиноят, маъмурий ва фуқаролик ишларини битта судья қўриб ҳал этар, оқибатда ишларни ўз вақтида сифатли қўришда анча қийинчилик туғилар эди. Айни пайтда жиноят ишлари бўйича судлар жиноят ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни, фуқаролик ишлари бўйича судлар фуқаролик муносабатларидан келиб чиқадиган низоларни қўриб ҳал қилиши судьяларнинг ҳам, судга муурожаат қилувчи шахсларнинг ҳам ишини бир қадар енгиллаштирмоқда.

Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши, жиноят қонунчилигида ярашув институтининг жорий этилиши ҳам инсон ҳуқуқларини қўллаб қилинган ишлардан биридир.

Жазодан мақсад жиноятчини қамоққа олиш эмас, балки уни тузатиш орқали жамиятга қайтариш, қайта тарбиялашдан иборатдир.

Жиноят қўчасига адашиб, эҳтиётсизлик оқсидида кириб қолган ҳамда ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятларни биринчи марта содир этган кишилар етказилган зарарни тўлиқ қоплаганда уларга нисбатан жарима, ахлоқ тузатиш ишларига жалб қилиш жазосини қўллаш мақсадга мувофиқдир.

Ярашув институти ҳам ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятларни содир этган кишиларга татбиқ қилиниб, айбланувчини тарбиялашда самарали бўлмоқда.

Масалан, М. ва 3. исмли қўшни арзимаган нарса устидан жанжаллашиб, М. 3.ни уриб, енгил жароҳат етказган. Айбдорнинг қилмиши ЖКнинг тегишли моддаси билан таснифланган. Лекин М. ҳовуридан тугагач, қўлмишидан пушаймон бўлиб, қўшини сидан кечирим сўрайди. 3. ҳам уни кечиради. Етказилган зарар қопланиб, иккала қўшни ярашиб, апок-чапоқ бўлиб кетган. М. илгари жиноят қилмаган, судланмаган. Шундай ҳолатда унга нисба-

ҳимоя қилувчи орган эканига халқни ишонтира олиш суд-ҳуқуқ ислохотларини амалга оширишда муҳим аҳамиятга эга.

— Баъзан аёллар жиноят қўчасига кириб қолади. Муносабатингизни билмоқчи эдим...

— Аёлнинг жиноятга қўл уриши нафақат унинг ўзининг, оиласининг, балки жамиятнинг ҳам фожасидир.

Иш тажрибамда аёлларга нисбатан жиноят ишларини қўриш оз бўлса-да, учраб туради. Булар орасида ўғирлик, товланчилик, наркотик моддалар билан боғлиқ жиноятларни содир қилган аёллар борлиги ачинарли ҳолдир. Улар жиноят қўчасига киришга асосан етишмовчилик сабаб бўлганини айтишади.

Биз ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар ҳамда ҳокимлик билан ҳамкорликда туманимизда аёллар орасида жиноят содир этилишининг олдини олиш, жиноят сабабларини бартараф қилиш чорасини қўриб, тушунтириш ишларини олиб бормоқдамиз. Натижада туманда аёлларнинг жиноят содир қилиши кескин камайиб, кейинги 9 ой давомида бундай ҳол умуман учрамаганлиги қайд этилган.

Билиб-билмай жиноят қилган аёлларга нисбатан озоликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазони тайинлаш, уларни оиласи бағрига, жамиятга қайтариб, қайта тарбиялаш чоралари кўрилкоқда.

— Ўртимизда амалга оширилаётган ислохотлар моҳиятини аҳолига етказишда ОАВнинг аҳамияти катта. Шу маънода бугунги матбуот ва суд ҳамкорлиги қандай бўлиши керак деб ҳисоблайсиз?

— Аҳоли ўртасида янги қонунларни тарғиб қилишда, судларнинг ихтисослашуви, жазоларнинг либераллаштирилиши, ярашув институти тўғрисида ОАВ орқали тушунтириш бериб борилиши одамларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишда, суднинг жазоловчи эмас, балки инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи, адолатли қарор топтирувчи, адашган кишиларни тўғри йўлга солувчи орган эканига ишонч ҳосил қилишда муҳим ўрин тутди.

Менинг ўзим журналистлар билан мунтазам мулоқотда бўлиб, суд фаолияти тўғрисида фикр алмашиб, мақолалар бериб бораман. Албатта, ўз ўрнида бундай

— Онажон опа, ҳуқуқшуносликка қизиқишингиз нимадан бошланган? Шу ҳақда гапириб берсангиз.

— Инсонлар тақдирини болалигимдан мени ташвишга солиб келган. Қишлоқда туғилиб ўсганим боис ёшлигимдан далада ишлаганман. Одамлар орасида юриб ҳар хил тақдирли кишиларга кўп дуч келганман.

Сентябр ойининг бошларида мактаб ўқувчилари пахта теримига олиб чиқилар эди. Эрталаб соат 6 дан кечки 20 гача жонимизни жабборга бериб пахта теришга ҳаракат қилардик. Баъзан терим қилиш-кировли кунларгача давом этар, эрталаб совуқдан дидираб шудринг тушган далада ишга киришар эдик.

Бундан ташқари пахта тўла оғир қопларни ҳам кўтарганим ҳозиргидек эсимда. Қўлларим совуқдан тарс-тарс ёрилиб, қонаб кетарди. Глицерин, вазелин фойда қилмагач, онажоним кечкурунлари пахта ёғини куйдириб қўлимга суриб боғлаб кўярди. Далада ишлаган ҳақимизни олиш жуда қийин кечар эди. Уйдагиларга айтмасдан қолхоз идорасига пул учун неча марта лаб қатнаганимиз. Аммо идорадаги семиз-семиз амакилар саломимизга ҳам алиқ олишни исташмасди.

Эҳтимол, менда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, ҳуқуқшунос бўлиш орузи ўша пайтлари пайдо бўлгандир. Яна-я тўғривоғри, баъзи ноҳақликларни ўз кўзим билан қўриганим туфайли ҳам ҳуқуқшунос бўлишга аҳд қилгандирман... Бундан ташқари онамнинг тоғаси Наримон ака ҳам менда юрист бўлишга ҳавас уйғотган бўлса ажаб эмас. Чунки у киши Ташкентда яшаб, прокурор бўлиб ишлаган. Яна бир тоғамиз Давлатшо ака ҳам юрист бўлиб қарбий соҳада ишлади. 1970-йилларда Қорақалпоғистон бош қарбий комиссари бўлган. Мен тоғаларимга доимо юксак ҳурмат ва ҳавас билан қараганман.

1972 йили мактабни аъло баҳоларга тамомлаб, ТошДўнинг ҳуқуқшунослик факультетида ўқишга кирдим. Уни 1977 йили муваффақиятли аяқлаб, янги ташкил этилган Эллиқалъа туманида давлат нотариуси бўлиб ишлай бошладим.

Марҳум устозим, тажрибали ҳуқуқшунос Даумшар Ожраевдан умрбод миннатдорман, жойлари жаннатда бўлсин. У киши ҳалол, пок одам эди. Судьяликка менинг номзодимни кўрсатиб қўллаб-қувватлаган, ҳатто ўша пайтдаги райком котибининг қаршилик қилишга қарамай, судья бўлиб иш бошлашимга эришган.

— Судьяликнинг дастлабки кунлари судда кўрган қизиқарли ишларингиз ҳақида га-

«АЛГОРИТМ»

ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ

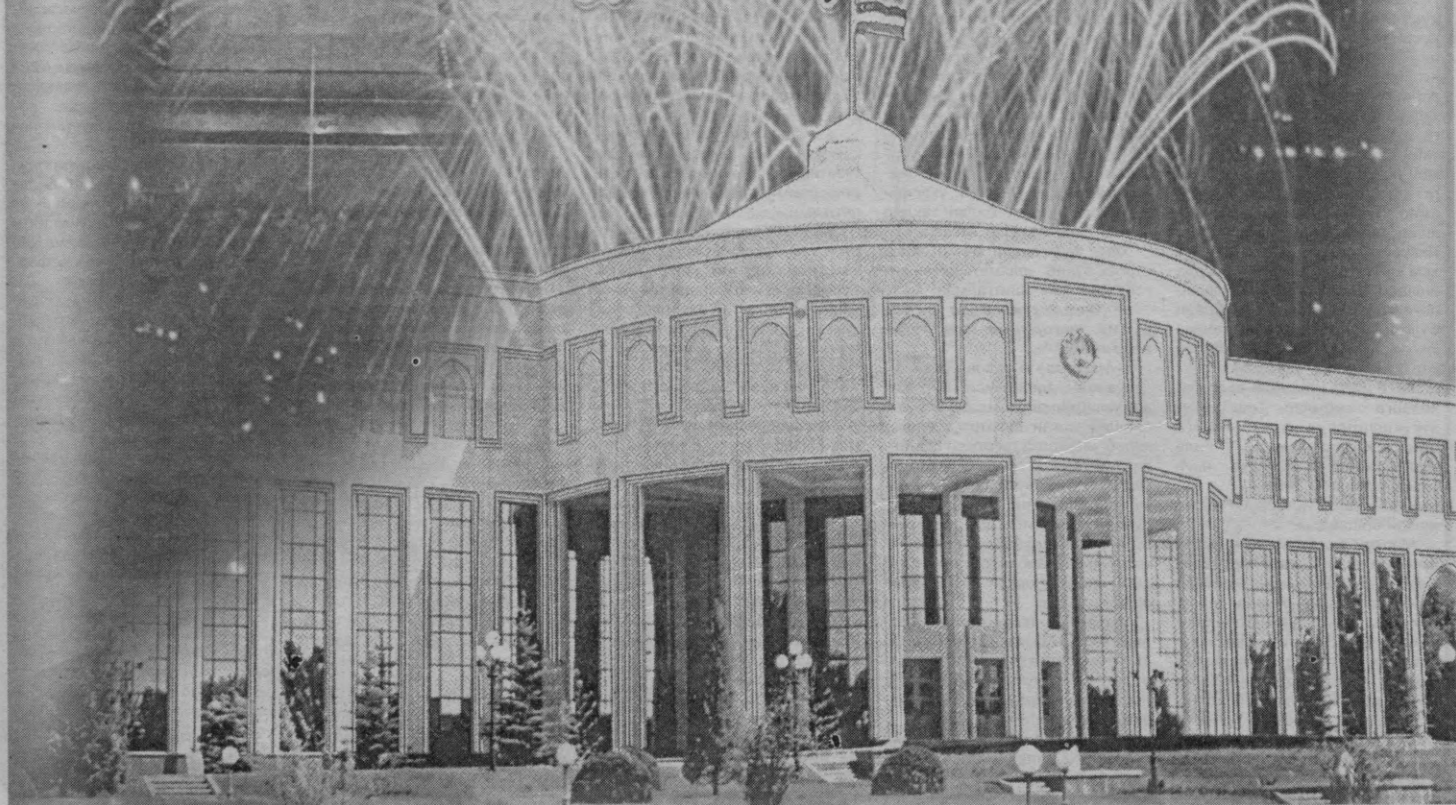
Ўзбекистон халқини
азизу мукаддас байрам

ортиниз истисноликни

13 УЧЛУК

билан сатий

қўтлайди.

TADBIR

БАЙРАМ ШАРАФИГА

Ватанимиз мустақиллигининг 13 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Республика Бош прокурори Рашидхон Қодировнинг йиғилишдаги табрик нутқида таъкидланганидек, мустақилликнинг ўтган даврида прокуратура органлари ходимларидан 140 нафарининг давлатимизнинг юксак нишонлари билан тақдирланганилиги фаолиятга берилган юксак баҳо ва ишонч белгисидир. Айни пайтда бу ҳар бир прокурор зиммасига катта масъулият ҳам юклайди.

— Мен аминманки, — деди сўзининг пировардида Бош прокурор, — ҳар бир прокуратура ходими бундан кейин ҳам мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини сама-

рали ҳимоя қилиш, ҳуқуқий жамият барпо этиш йўлида фидойилик билан хизмат қилаверади.

Бурчга садоқат, огоҳлик ва адолат прокурор фаолиятини баҳоловчи мезон бўлиб қолишини ҳар доим ёдда тутайлик.

Йиғилиш қатнашчилари байрам арафасида давлатимиз ва халқимиз осойишталигини муҳофаза этишда мардлик ва фидойилик намуналарини кўрсатганлиги, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилишдаги жасорати, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш борасидаги катта хизматлари учун бир гуруҳ прокуратура ходимларининг ҳам ватан му-

кофотлари билан тақдирлаш тўғрисидаги Президент Фармонини мамнуният билан қабул қилдилар. Шунингдек, йиғилишда Бош прокурор буйруғи билан прокуратура органларида узоқ йиллар самарали меҳнат қилган бир гуруҳ прокурорларга «Прократуранинг фахрий ходими» намуна билан таъминланди. Ҳалол ҳамда фидокорона меҳнатлари учун бир гуруҳ прокуратура ходимларининг махсус даража унвонлари оширилди. Қимматбаҳо совғалар берилди.

Мукофотланганлардан Республика Бош прокуратурасининг бўлим бошлиқлари Марк Шарофутдинов, Алишер Мухамедов ва Юнусобод туман прокурори Назрулло Файзуллаевлар камтарин меҳнатлари билан юксак баҳо учун миннатдорчилик билдирдилар.

ри билан тасдиқланган «Собир Раҳимов тумани халқ таълими бўлими мудири томонидан тайинланганидан ва бўшатиладиган ходимлар лавозимларининг номенклатураси»да мактабгача тарбия муассасаларининг тарбиячилари бевосита мудир томонидан лавозимига тайинланиши ва бўшатилиши белгилаб қўйилган.

Прократура Меҳрибонлик уйи маъмурияти билан Н.Шокирова

ИШГА ТИКЛАНДИ

рибонлик уйи маъмуриятининг 2004 йил 19 мартдаги 100-сонли буйруғи билан иш берувчи ва Н.Шокирова ўртасида тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинган.

Текширишда маълум бўлдики, 24-сонли Меҳрибонлик уйи мактабгача тарбия муассасаси ҳисобланади. Туман халқ таълими бўлими кенгашининг 1996 йил 31 январдаги қаро-

ўртасида тузилган меҳнат шартномасини бекор қилиш учун асос бўлган маъмурият буйруғини ноконуний деб топди. Прократура протести асосида ХТБ мудири ноконуний буйруғини бекор қилди ва фуқаро Н.Шокирова вазифасига тикланди.

Б.БЕКНАЗАРОВ,
Тошкент шаҳар прокуратурасининг бўлим катта прокурори

PROKUROR YORDAM BERDI

Прократура фуқаролар ҳуқуқларининг чинакам ҳимоячиси айлиниб бораётганлигини Тошкент шаҳар прокуратураси мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

Прократура структурасида фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш тизими ташкил этилишининг ўзидек мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари устуворлигини таъминлашга катта аҳамият берилаётганлигидан далолат-

ди.
Фуқароларнинг бирорта ҳам мурожаати эътибордан четда қолмаслиги, ўз муддатида қонуний ҳал этилмоғи лозим. Бу талаб бизнинг зиммасига алоҳида маъсулият юклайди. Кейинги пайтда фуқароларнинг бизга йўллаётган мурожаатла-

2004 — MEHR VA MURUVVAT YILI

МЕХР-МУРУВВАТ — КЎНГИЛ МАЛҲАМИ

Андижон вилоят ҳокими О.Бегалиев раислигида бўлиб ўтган вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг кенгайтирилган йиғилишида ижтимоий муҳофазага муҳтож болаларга тиббий хизмат кўрсатиш, спорт билан шуғулланишга шaroит яратиш масаласи муҳокама қилинди. Йиғилишда сўз олган Республика Бош прокуратурасининг бўлим бошлиғи Т.Умаров бу борадаги мавжуд муаммо ва камчиликларга эътибор қаратди.

Вилоятда Меҳрибонлик уйлари ва мактаб-интернатларининг моддий-технавий аҳолини яхшилаш чоралари қўрилган. 108 нафар ногирон болага аравача олиб берилган. Ҳуқуқбузарликка мойил ўсмирлар спорт ва бошқа фойдали машғулотларга жалб этилиб, ёғи дам олишларининг намунали ташкил этилиши туфайли улар орасида жиноятчилик камайган. Кўпқаватли уйлارнинг ёрдамчи бинолари, клублар ҳамда спорт залига мослаштирилган бошқа бинолар таъмирланиб, янги очилган 707 та спорт тўғрагига қўшимча равишда 16 минг нафар бола жалб этилган.

Ёшларни иш билан таъминлаш, уларнинг соғлигини мустаҳкамлаш мақсадида «Уста-шогирд» ва «Маҳалла ҳамшираси» лойиҳаси халқаро ташкилотлар томонидан молиялаштирилган. Меҳнат ярмаркалари орқали 2000 нафар вояга етмаганлар ишга жойлаштирилган. Ногиронларни тиббий-ижтимоий ва касб бўйича соғломлаштириш марказидаги ўринлар сони икки бараварга кўпайтирилиб, спорт билан шуғулланиш имконини берадиган махсус тренажерлар ташкил қилинди. Республика ва халқаро миқёсдаги спорт мусобақаларида андижонлик 1864 нафар ёшлар иштирок этишди.

Тадбиркорлар ташаббуси ҳам қўллаб-қувватланмоқда. Избоскан туманида 600 миллион сўмлик замонавий спорт мажмуаси қад ростлади. Йиғилишда йўл қўйлаётган камчиликлар ва қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланди.

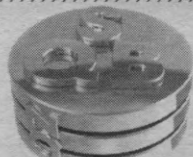
Исроил ИБРОҲИМОВ,
«Нуқуқ» муҳбири

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Республика Бош прокуратураси жамоаси Жиззах вилоят прокуратурининг ўринбосари Пулат Назаровга онаси **ҚЎШАГУЛ** аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Республика Бош прокуратураси жамоаси ҳамда фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик маркази прокуратура фахрийси **Александр** МАРКЛЮШЕНКОнинг вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига ҳамдардик изҳор этади.

Тошкент вилоят прокуратураси жамоаси Ўртачирчиқ тумани прокурори Урумбой Миралимовга волидаи муҳтарамаси **ТОЗАГУЛ** аянинг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардик билдиради.

«O'zsanoatqurilishbank»

Ўз акциядорлари ва мижозлари ҳамда бутун Ўзбекистон халқини барчамиз учун энг улуг, энг азияз байрам — Мустақилликнинг 13 йиллиги билан муборакбод этади. Истиқлолнинг мунаввар қуёши хонадонингизни ҳамиша чароғон этиб турсин!

«O'zsanoatqurilishbank» Мустақиллик байрами арафасида республикамиз аҳолиси учун янги «Байрам», «Байрам - тақдир этувчига» жамғарма омонатларини тақдим қилмоқда. Мазкур омонатларга пул маблағлари 2 ой муддатга қабул қилинади ва ҳисобланган фоиз даромади омонатчининг хоҳишига кўра ҳар ойда олиниши мумкин.

Омонатнинг энг кам миқдори — 50 минг сўм. Қўшимча бадаллар киритиш имконияти кўзда тутилган. Даромад йиллик 40 фоиз ҳисобидан ҳисобланади.

Банк омонатнинг сир тутилиши, ўз зиммасига олинган мажбуриятларнинг бажарилиши ва пул маблағларини Сизнинг биринчи талабингиз бўйича берилишини кафолатлайди.

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар:
120-45-17, 120-45-24, 133-34-45

IFTIXOR

ВАТАН ШАЪНИНИ УЛУҒЛАГАНЛАР

ЎЗБЕКИСТОНЛИК ЯНА ИККИ СПОРТЧИ
ОЛИМПИАДА ЧЕМПИОНИ

қизикарли баҳсларга гувоҳ бўлган бўлсалар, шу орада ҳамюртимиз Рустам Қосим-жоновнинг Ливияда ўтказилган мусобақада жаҳоннинг ма-наман деган шахматчиларини мот қилиб жаҳон чемпиони унвонини қўлга киритгани Ўзбекистон учун том маънодаги тарихий воқеадир.

Юқоридаги нуфузли халқаро мусобақалар қаторига Грецияда ўтказилган 28-ёғи олимпиадани ҳам киритиш мумкин. Олимпиада ҳақида гап кетганда мутахассислар спортчи учун унда иштирок этишнинг ўзи катта ютуқ деган фикрни билдиришади. Юртдошларимиз Афинадаги жаҳон спорт байрами-

да спортнинг 15 та тури бўйича катнашиб, 5 та медалга сазовор бўлишди. Александр Доктуришвили юнорум кураши бўйича олтин медал соҳиби бўлган бўлса, эркин курашчиларимиз Артур Таймазов олтин, Магомед Ибрагимов эса қумуш медални, Баҳодир Султонов ва Ўткирбек Хайдаровлар бокс бўйича бронза медални қўлга киритиб, Ўзбекис-

тоннинг олимпиадада қатнашган 202 та давлат ичиди 34-уринни олишига катта ҳисса қўшишди.

Шундай қилиб энди Ўзбекистоннинг Лена Черязова, Мухаммадқодир Абдуллаев, Александр Доктуришвили, Артур Таймазов сингари олимпиада чемпионлари бор. Улар эришган ютуқлар мамлакатимизда

E'TIBOR

МЕХНАТ ФАХРИЙЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

26 август куни Республика Бош прокуратурасида Мустақиллик байрамига бағишлаб меҳнат фахрийлари билан тадбир ўтказилди.

Тадбирни Республика Бош прокуратураси фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик маркази раиси Б.Калонов очди.

Республика Бош прокурорининг ўринбосари П.Бобожонов меҳнат фахрийларини Бош прокурор Р.Қодиров номидан Мустақиллик байрами билан табриклади.

Меҳнат фахрийларидан Т.Қодирова, А.Дяченко, Э.Ҳақимов, Р.Мухамедовлар Меҳр ва мурувват йилда уларга кўрсатилаётган эътибор учун Бош прокуратура раҳбариятига миннатдорчилик билдиришди.

Тадбир сўнггида меҳнат фахрийлари учун дастурхон ёзилиб, уларга байрам совғалари топширилди.

Ўз мухбиримиз

2004 йил спорт мухлисларининг ёдида узок вақт сақланиб қолса керак. Дастлаб улар футбол бўйича Европа ва Осиё чемпионатидаги

спортчи учун унда иштирок этишнинг ўзи катта ютуқ деган фикрни билдиришади. Юртдошларимиз Афинадаги жаҳон спорт байрами-

спортнинг янада ривожланишига туртки бўлиши шубҳасиз.

Ҳасан НИШОНОВ,
«Huquq» мухбири

BAYRAM INTERVYUSI

Уларни камтарона меҳнатининг баҳоси сифатида қабул қиламан. Биласизми, ҳар гал саҳнага чиққанымда мухлисларимнинг қарсақлар билан кутиб олиши, концертдан кейинги миннатдорчилигини кўриб қувонаман, меҳнатимнинг зое кетмаганини ҳис этаман. Халқнинг ҳурмат-эътиборини ҳеч қайси мукофот ва унвонга тенглаштирмайман.

— Санъатнинг ҳам ҳуқуқий мезонлари борми? Уларга қай даражада амал қилишмоқда? Умуман ҳуқуқий саводхонликка муносабатингиз қандай?

— Тўғри, ҳар бир

Ютуқ бор жойда камчилик ҳам бўлганидек, мен ҳам фаолиятимда бир муаммога тез-тез дуч келаман. Тошкент ёки вилоятларда концерт бердим дейлик. Улардан тушган маблагни ойлаб, баъзан йиллаб ололмайман. Банк ходимларининг қабул қилинган қонун ва қарорларни жуда яхши билишига ишончим қомил. Аммо...

Энди ҳуқуқий саводхонликка келсак, қонунлар халқнинг ҳаётини яхшилаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишга хизмат қилади. Бироқ қонунлар билан танишиб, амалда фойдаланаётганлар жуда озчиликни ташкил қилиши ачинарли ҳолдир. Қонунбузарлик ҳолатларининг учраб туришига, фуқароларнинг ҳуқуқлари поймол этилишига айнан ҳуқуқий саводхонликнинг

дуллаева яккахон концертларини нимага бермай қўйди деган гапларни кўп эшитаялмиш. Яқин орада мухлисларингизни хушнуд этиш ниятингиз борми?

— Кейинги пайтда санъаткорларнинг тез-тез концерт бериб туришига халқимиз ўрганиб қолди. Мен ҳақимдаги гапларга муносабатим бошқачароқ. Кимлардир ҳар йили концерт бермоқда. Агар уларнинг сифатли ва чиройли дастур тайёрлашга имконияти бўлса, омадларини берсин. Энди менга келсак, бундай дастур тайёрлашим учун бир йил вақт керак бўлади. Бу концерт халқнинг хотирасида узок қолишини, шунингдек, келгуси йилда ҳам интизорлик билан кутилишини хоҳлайман. Албатта, концерт тайёрлаш осон иш эмас. Бунинг учун аввало эълон

Доимо эл назарида бўлиш учун бор билим ва тажрибасини ишга солади.

— Санъаткорнинг ахлоқий жиҳатлари ҳақида қандай фикр-ахборот? Инсонлардаги қайси фазиаларни ардоқлайсиз?

— Одоб-ахлоқ ким бўлишдан қатъи назар ҳаммага, ҳар доим керак. Санъаткорнинг саҳнага чиқиши ҳамда ўзини туттишини халқ синчковлик билан кузатади. Махлисда маъруза қилган раҳбарнинг нутқини маълум муддатдан кейин одамлар унутиб юбориши мумкин. Саҳнадаги санъаткорнинг ҳатти-ҳаракати, қўшиғи ҳақида бундай дейиш қийин. Шу ўринда санъаткорнинг истеъдоди билан тарбияси ўртасидаги боғлиқлик ҳақида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Айримлар истеъдоди бор одамнинг тарбия-сизилигини кечирса бўлади дейишади. Бу фикрга мутлақо қаршиман, чунки тарбиясиз инсон ҳар қанча истеъдодли бўлмасин, ҳурматга лойиқ эмас.

— Аёллик бахти деганда нима ни тушунасиз?

— Бу саволга оммавий ахборот воситаларида жуда кўп жавоб берганман. Албатта, аёлнинг бахти унинг аёллигида. Агар аёл киши «нима учун аёл бўлиб аралдим?» деган саволни

САОЛАТ МАНЗИЛИГА ЙЎЛ

— Насиба опа, бошқа соҳалар каби санъатнинг ҳам ўзига яраша меҳнати ва машаққати бор. Бу меҳнатнинг роҳати ҳам ўзига бўлса керак?

— Инсон меҳнати билан улуг. Санъат эса нафакат катта меҳнат, балки улкан масъулият ҳам талаб этадиган соҳа. Четдан қараганда, санъаткорнинг ҳаёти енгил кўрингани билан унинг машаққатларини унча-мунча одам кўтара олмайди. Меҳнат, масъулият, фидойилик ва меҳр билан ижод қилган санъаткоргина эл назарига тушади. Масъулиятни ҳис этмагани эса соҳада ўринини топа олмайди. Вақт ҳаммасини жой-жойига қўяди.

1988 йили «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист», 1993 йилда «Ўзбекистон халқ артисти» унвонларини олганим ҳақида матбуотда ўқиб хабар топганман.

соҳанинг ўзига хос ҳуқуқий мезонлари бор. Жумладан, санъатнинг ҳам. Масалан, Вазирлар Маҳкамасининг «Юридик ва жисмоний шахслар фаолиятини лицензиялаштириш тўғрисида»-ги қарори санъат соҳасида катта ўзгаришларга сабаб бўлди. Фаолиятимизнинг лицензиялаштирилиши қатор қулайликлар яратиб, самарасини бермоқда. Эндиликда санъаткорлар ўзларининг концертдан тушадиган даромад учун банкдан ҳисоб-рақами очиб, пул тушириш имкониятига эга.

Лицензиянинг қулайликларидан яна бири, унга эга санъаткор мuddатига қараб, айрим солиқлардан озод бўлади. Бундан ташқари, санъаткор ушбу ҳужжатни қанча вақтга олишни ўзи белгилайди.

Кези келганда айтиб ўтсам.

етишмаслиги сабаб бўлади.

— Санъаткорларнинг иқтисод, бизнес, молия каби соҳалардан ҳам хабардор бўлишларига қандай қарайсиз?

— Инсон ўз касбидан ташқари бошқа соҳаларни билиши фойдадан холи эмас. Умуман олганда ҳар бир соҳа бошқалари билан бевосита боғлиқ. Шахсан мен, юқорида айтиб ўтганимдек, ўзимга керак бўлгани учун банк ишини ҳам, лицензия хусусидаги қонун-қоидалару фуқаролик ҳуқуқларини ҳам мукамал билиб олишга ҳаракат қилаяман.

— Сўнгги пайтда Насиба Аб-

чиқарилади. Декорация режалаштирилади. Камида 15 та янги қўшиқ ижро этилиши керак. Умуман олганда, концерт дастурининг умумий концепцияси яратилади.

Ижодим ҳақида гапирадиган бўлсам, бастакорларимиз тавсия этадиган қўшиқларни саралаб олам. Сўнг фақат юрагим жиз этган қўшиқларинигина танлаб, ижро этаман. Охириг яккахон концертимни 2002 йил октябрда, «Халқлар дўстлиги» саройида берган эдим. Ҳар бир концертимни ҳамкасбларим билан муҳокама қиламиз. Уйлашимча, ҳақиқий ижодкор меҳнатидан қониқмайди.

берар экан, унинг бу бахтни тушунагани шу. Аёлнинг бахти оналигида, сеvimли рафиқа, гўзаллик ва вафо тимсоли бўлишида деб биламан.

— Сўхбатимиз сўнггида мухлисларингизга тилакларингиз?

— Фурсатдан фойдаланиб барча юртдошларимни Ватан мустақиллиги куни билан муборакбод этаман. Юртимизга тинчлик, халқимизга омонлик тилайман. Фаровон турмуш ва тараққиёт ҳамisha бизга ёр бўлсин.

Сўхбатни Гули ҲОЖИБОЕВА тайёрлади

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ АРТИСТИ НАСИБА АБДУЛЛАЕВА БИЛАН СУҲБАТ

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66.

Telefon: 133-82-34, 133-64-72.

E-mail: Info@huquq.uz.

Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazetaning ro'yxatdan o'tish tartibi: N 023. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalari qaytarilmaydi. Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Nashridan ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

Buyurtma № — 1067. 11917 nusxada chop etildi. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi. Navaatchi muharriri J. SHAROFBOYEV. Navaatchi A. MUSTAFOYEVA.

Gazeta «Sharq» NIMK bosmaxonasida oset usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi.

Sotuvda erkin narxda

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 18.30. 123 5678

HUQUQ
yuridik gazeta

Ta'sischi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Abduxolliq ABDURAZZOQOV

Tahrir bay'ati:

Bahriddin VALIYEV, Azimjon ERGASHEV, Jahongir SHAROFBOYEV
(Bosh muharrir o'rinbosari), Ga'furjon ALIMOV (mas'ul ko'ib), Lola SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV, Muxtor SHODMONOV